

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

Diplomsko delo
visokošolskega programa

**RAZVOJ IN POSLOVANJE OBČINE ŽELEZNIKI
TER NJENA VLOGA V GORENJSKI REGIJI**

Kandidatka: Urška Bogataj
Številka indeksa: 30022

Mentor: red. prof. dr. Marko Hočevar

Ljubljana, december 2009

POVZETEK

Diplomsko delo obravnava razvoj in poslovanje Občine Železniki ter njeno vlogo v gorenjski regiji. Vsebinsko je razdeljeno na štiri poglavja, ki se med seboj povezujejo in dopolnjujejo.

V prvem poglavju je posebna pozornost namenjena pojmovnim opredelitvam s področja lokalne samouprave, kot so lokalna skupnost, občina, pokrajina idr.

Drugo poglavje opisuje Občino Železniki, njen nastanek in razvoj ter organizacijo, nekaj pozornosti pa je namenjene tudi primerjavi Občine Železniki z ostalimi slovenskimi občinami v luči nekaterih kazalcev ...

Sledi tretje poglavje, kjer je pozornost usmerjena na analizo praktičnega primera – poslovanja Občine Železniki za obdobje petih let. To poglavje opisuje tudi občinski proračun, zaključni račun proračuna, uspešnost poslovanja Občine Železniki v petletnem obdobju ter primerjavo strukture prihodkov in odhodkov Občine Železniki s povprečjem slovenskih občin.

V zadnjem, četrtem poglavju, je predstavljena še razvojna vizija Občine Železniki v prihodnjih letih in njena vloga v gorenjski regiji.

Ključne besede: lokalna samouprava, občina, pokrajina, analiza poslovanja, proračun, zaključni račun proračuna, razvojna vizija.

SUMMARY

The graduation thesis discusses the development and business activities of the Municipality of Železniki and its role within the Gorenjska region. In terms of content the thesis is divided into four interconnected chapters, which further complement each other.

Therefore, the first chapter defines specific notions in the area of local government, such as local community, municipality, region, etc.

The second chapter describes the Municipality of Železniki, its establishment and development as well as its organization, whereas some attention is also given to the comparison of the Municipality of Železniki to other Slovenian municipalities in the light of specific indicators ...

The third chapter is centred on the analysis of a practical example, i.e. the analysis of business activities of the Municipality of Železniki for the period of five years. This chapter also discusses the municipal budget, annual financial statement of the municipal budget, business efficiency of the Municipality of Železniki within a five-year period, and the comparison of the structure of income and expenses of the Municipality of Železniki to the average of other Slovenian municipalities.

The last chapter introduces the development vision of the Municipality of Železniki in the coming years and its role within the Gorenjska region.

Keywords: local government, municipality, region, the analysis of business activities, budget, annual financial statement of the budget, development vision.

KAZALO

POVZETEK	ii
SUMMARY	iii
1 UVOD	1
2 LOKALNA SAMOUPRAVA IN POMEN OBČIN	2
2.1 POJEM LOKALNE SAMOUPRAVE	2
2.2 LOKALNA IN SAMOUPRAVNA LOKALNA SKUPNOST	2
2.3 USTANOVITEV IN OBMOČJE OBČINE	4
2.4 ORGANI OBČINE IN OBČINSKA UPRAVA.....	5
2.5 NALOGE OBČINE.....	6
2.6 FUNKCIJE OBČINE.....	8
2.7 PREMOŽENJE IN FINANCIRANJE OBČINE	8
2.7.1 Premoženje občine.....	8
2.7.2 Financiranje občine	9
2.8 SPLOŠNI PRAVNI IN POSAMIČNI PRAVNI TER DRUGI PRAVNI AKTI OBČINE ...	10
2.9 OBLIKA NEPOSREDNE DEMOKRACIJE V OBČINI (LOKALNI REFERENDUM)	12
2.10 POKRAJINE	12
3 OBČINA ŽELEZNIKI IN NJEN NOVEJŠI RAZVOJ	15
3.1 NASTANEK.....	15
3.2 LEGA.....	15
3.3 ORGANIZACIJA	16
3.4 NASELJA IN PREBIVALSTVO.....	17
3.5 STAROSTNA STRUKTURA	17
3.6 GOSPODARSTVO, KMETIJSTVO IN TURIZEM.....	19
3.7 IZOBRAŽEVANJE IN ZAPOSLENOST.....	20
3.8 KULTURA.....	21
3.9 OBČINA ŽELEZNIKI V PRIMERJAVI Z OSTALIMI SLOVENSKIMI OBČINAMI V LUČI NEKATERIH KAZALCEV	22
4 ANALIZA POSLOVANJA OBČINE ŽELEZNIKI V LETIH 2003–2007	24
4.1 PRORAČUN OBČINE	24
4.1.1 Značilnosti in načela proračuna.....	25
4.1.2 Proračunska klasifikacija.....	26
4.1.3 Vsebina in sestava proračuna	28
4.1.4 Postopek za sprejem proračuna	31
4.1.5 Izvajanje proračuna	32
4.1.6 Proračunski nadzor	33
4.2 ZAKLJUČNI RAČUN PRORAČUNA	34
4.3 OPREDELITEV ANALIZE POSLOVANJA	34
4.3.1 Analiza prihodkov Občine Železniki.....	34
4.3.2 Analiza odhodkov Občine Železniki.....	42

4.3.3 Analiza računa finančnih terjatev in naložb Občine Železniki	55
4.3.4 Analiza računa financiranja Občine Železniki	56
4.4 USPEŠNOST POSLOVANJA OBČINE ŽELEZNIKI TER PRIMERJAVA STRUKTURE PRIHODKOV IN ODHODKOV S POVPREČJEM SLOVENSКИH OBČIN ZA LETO 2008 ..	57
5 RAZVOJNA VIZIJA OBČINE ŽELEZNIKI IN NJENA VLOGA V REGIJI.....	60
5.1 VLOGA OBČINE ŽELEZNIKI V GORENJSKI REGIJI.....	60
5.2 RAZVOJNI PROGRAMI PODEŽELJA ZA OBMOČJE OBČIN GORENJA VAS-POLJANE, ŠKOFJA LOKA, ŽELEZNIKI IN ŽIRI ZA OBDOBJE 2007–2013 Z UKREPI	61
5.3 ANALIZA PREDNOSTI, SLABOSTI, PRILOŽNOSTI IN NEVARNOSTI (SWOT ANALIZA) OBMOČJA	63
6 ZAKLJUČEK	64
LITERATURA.....	65
VIRI	66
SEZNAM GRAFOV	67
SEZNAM SLIK.....	67
SEZNAM TABEL	68
SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC IN OKRAJŠAV	69
SEZNAM SLOVENSКИH PREVODOV TUJIH IZRAZOV	69
IZJAVA O AVTORSTVU IN NAVEDBA LEKTORJA	70

1 UVOD

Osrednji predmet diplomskega dela je analiza poslovanja Občine Železniki v letih 2003–2007 ter primerjava poslovanja v teh petih letih. Osnovni namen analize poslovanja je ugotavljanje problemov v poslovanju in ocenjevanje ter presojanje poslovanja. Cilji analize so oceniti uspešnost poslovanja, ugotoviti posamezne prednosti in slabosti poslovanja, poiskati dejavnike, ki vplivajo na povečanje ali zmanjšanje uspešnosti poslovanja ter predlagati morebitne ukrepe za odpravo problemskih stanj in izboljšanje poslovnega rezultata.

Diplomsko delo sega na področje javnih financ. Javne finance sestavljajo državni dohodki in državni izdatki. Gre za področje, ki pokriva finančni del državnih funkcij.

Javne finance ustvarja država na prisilen način s pobiranjem davkov, taks, prispevkov, z zaračunavanjem storitev in delno tudi z opravljanjem gospodarskih dejavnosti. Glavni namen javnih financ ni ustvarjanje dobička, temveč zadovoljevanje družbenih potreb in interesov.

Javne finance torej sestavljajo javnofinančni prihodki in javnofinančni izdatki. Javni prihodki se zbirajo od fizičnih in pravnih oseb, od lastne dejavnosti javnega sektorja, finančni pritok pa obsega tudi zadolževanje v primeru, ko javni izdatki presegajo javne prihodke. Največji delež v javnih izdatkih predstavljajo končna javna poraba, subvencije, izdatki socialnega zavarovanja in socialne pomoči, premoženjski izdatki ter izdatki za investicijsko dejavnost.

Javne finance potekajo na višji ali državni ravni, del financ se izvaja tudi na nižji ali lokalni ravni. Ker obstaja veliko javnih dobrin, ki koristijo samo določenemu krogu ljudi na nekem lokalnem območju, je v občini mogoče učinkovito zadovoljevati določene potrebe in pričakovanja ljudi, ker jih je najenostavnejše prepoznati. Javne finance na lokalni ravni imajo torej pomembno vlogo pri večanju blagostanja in zadovoljevanja življenjskih potreb državljanov. Državljanom pa je v ustavi zagotovljena tudi pravica do lokalne samouprave.

2 LOKALNA SAMOUPRAVA IN POMEN OBČIN

2.1 POJEM LOKALNE SAMOUPRAVE

Lokalna samouprava je pravni institut z dolgo zgodovino. V demokratičnih družbah poznajo lokalno samoupravo že več stoletij, njena tradicija pa je prav tako prisotna tudi na našem ozemlju. V evropskem prostoru je nastala v srednjem veku, drugod po svetu, npr. v azijskih državah (Japonska, Kitajska), pa še prej. Pri nas lokalna samouprava praktično deluje od januarja 1995 dalje (glej Vlaj, 2004, str. 1).

Lokalna samouprava je samostojno politično odločanje lokalnih skupnosti o javnih zadevah lokalnega pomena. Je rezultat procesa decentralizacije. Decentralizacija pa je proces prenosa oblasti iz države na lokalne skupnosti in je lahko:

- POLITIČNA (prenos odločanja o lokalnih zadevah na lokalne skupnosti),
- UPRAVNA (prenos izvrševanja upravnih nalog na teritorialne organe brez elementov politične samouprave).

Lokalna samouprava ni sama sebi namen. Namenjena je ljudem in reševanju njihovih potreb.

2.2 LOKALNA IN SAMOUPRAVNA LOKALNA SKUPNOST

Lokalna skupnost je skupnost ljudi (prebivalcev), ki prebivajo na nekem območju (ozemlju oz. teritoriju) in jih vežejo skupni interesi, skupne potrebe, skupne dejavnosti, skupna zavest o pripadnosti skupnosti ipd.

Temeljna samoupravna lokalna skupnost, poimenovana občina (ZLS, 2. člen), pa je naselje ali več naselij, ki so povezana s skupnimi potrebami in interesi prebivalcev (URS, 139. člen). V Sloveniji imamo 210 občin, od tega 11 mestnih: Celje, Koper, Kranj, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Nova Gorica, Novo mesto, Ptuj, Slovenj Gradec in Velenje. Poleg mestnih ločimo še navadne (podeželske) občine (glej sliko 1) in občine s posebnim statusom. Posebni status se lahko podeli občinam na gorskih, obmejnih, narodnostno mešanih, ekološko ogroženih in razvojno šibkih območjih (ZLS, 26. člen).

Občina ima lahko tudi status mesta. Tak status lahko pričakujejo urbana naselja, ki se po velikosti, ekonomski strukturi, prebivalstveni gostoti, naseljenosti in zgodovinskem razvoju razlikujejo od drugih naselij in imajo več kot 3000 prebivalcev. Status mesta podeljuje DZ s sklepom (ZLS, 15.a člen). Ta je februarja 2000 podelil status mesta 51 naseljem v RS (Ur. list RS, št. 22/2000), le-tega ima tudi Občina Železniki (Vlaj, 2004, str. 192).

Slika 1: Občine v Republiki Sloveniji

Vir: Služba Vlade RS za lokalno samoupravo

2.3 USTANOVITEV IN OBMOČJE OBČINE

13. člen ZLS (Ur. list RS, št. 72/93) določa, da je občino mogoče ustanoviti na območju, ki izpolnjuje naslednje pogoje:

- zagotavljati mora določene kapacitete kot so npr.:
 - popolna osnovna šola (osemletno šolanje),
 - primarno zdravstveno varstvo občanov (zdravstveni dom ali zdravstvena postaja),
 - preskrba z življenjskimi potrebščinami (trgovina z živili in mešanim blagom),
 - komunalna opremljenost (oskrba s pitno vodo, odvajanje in čiščenje odpadnih voda, oskrba z električno energijo),
 - poštne storitve,
 - knjižnica (splošna ali šolska) in
 - prostori za upravno dejavnost lokalnih skupnosti.

Poleg naštetih pogojev je bil v noveli ZLS določen tudi pogoj glede števila prebivalcev, ki pravi, da:

- mora imeti občina najmanj 5000 prebivalcev oz. izjemoma tudi manj kot 5000 (vendar ne manj kot 2000), če to določajo geografski, obmejni, narodnostni, zgodovinski ali gospodarski razlogi (ZLS, 13.a člen).

Na podlagi opisanih pogojev je bil sprejet Zakon o ustanovitvi občin ter o določitvi njihovih območij (Ur. list RS, št. 60/94; v nadaljevanju: ZUODNO). DZ pa je, da bi omogočil ustrezne teritorialne spremembe, sprejel Zakon o postopku za ustanovitev občin ter za določitev njihovih območij (Ur. list RS, št. 44/96; v nadaljevanju: ZPUODO). ZLS torej določa pogoje, poseben zakon pa postopek za ustanovitev občin in spremembo njihovih območij (glej Virant, 2002, str. 168).

Sam postopek se izvede z zakonom po prej opravljenem referendumu, in sicer pri:

- združitvi občin,
- razdelitvi občine,
- izločitvi dela občine v samostojno občino (odcepitev) ali
- izločitvi dela občine in hkrati priključitvi k drugi občini.

V prvih treh primerih nastane nova občina ali več novih občin, v četrtem primeru pa pride le do spremembe meja med občinami.

Postopek omogoča teritorialne spremembe enkrat na štiri leta in je sestavljen iz treh faz:

- predhodnega postopka z referendumom (določi se območje občine),
- zakonodajnega postopka (izvedejo se teritorialne spremembe) in
- postopka konstituiranja občine (občina zaživi šele, ko je konstituirana – po volitvah za župana, občinski svet).

2.4 ORGANI OBČINE IN OBČINSKA UPRAVA

Organi občine so (ZLS, 28. člen):

- občinski svet,
- župan in
- nadzorni odbor.

OBČINSKI SVET je najvišji organ odločanja o vseh zadevah v okviru pravic in dolžnosti občine (ZLS, 29. člen). Šteje od 7 do 45 članov (ZLS, 38. člen) in se voli na neposrednih volitvah, po večinskem ali proporcionalnem volilnem sistemu.

Volilni sistem je odvisen od števila članov občinskega sveta. Če občinski svet šteje manj kot 12 članov, se le-ti volijo po večinskem načelu, sicer pa po proporcionalnem načelu. Pristojnosti občinskega sveta so (ZLS, 29. člen):

- sprejema statut občine, odloke in druge občinske akte,
- sprejema prostorske in druge plane razvoja občine,
- sprejema občinski proračun in zaključni račun,
- daje soglasje k prenosu nalog iz državne pristojnosti na občino,
- imenuje in razrešuje člane nadzornega odbora ter člane komisij in odborov občinskega sveta,
- nadzoruje delo župana, podžupana in občinske uprave glede izvrševanja odločitev občinskega sveta,
- imenuje in razrešuje predstavnike občine v sosvetu načelnika upravne enote,
- odloča o pridobitvi in odtujitvi občinskega premoženja,
- imenuje in razrešuje člane sveta za varstvo uporabnikov javnih dobrin,
- odloča o drugih zadevah, ki jih določa zakon in statut občine.

Občinski svet odloča tudi o na občino z zakonom prenesenih zadevah iz državne pristojnosti, če zakon ne določa, da o teh zadevah odloča drugi občinski organ.

ŽUPAN je izvršilni organ občine, izvoljen na neposrednih volitvah po dvokrožnem večinskem volilnem sistemu. Ker je izvoljen neposredno, za svoje delo ni odgovoren občinskemu svetu, le-ta pa ga tudi ne more razrešiti. Pristojnosti župana so (ZLS, 33. člen):

- predstavlja in zastopa občino;
- predstavlja občinski svet, ga sklicuje in vodi seje občinskega sveta, nima pa pravice glasovanja;
- predlaga občinskemu svetu v sprejem proračun občine in zaključni račun proračuna, odloke in druge akte iz pristojnosti občinskega sveta;
- skrbi za izvajanje odločitev občinskega sveta;
- skrbi za objavo statuta, odlokov in drugih splošnih aktov občine;
- zadrži objavo splošnega akta občine, če meni, da je neustaven ali nezakonit, in predlaga občinskemu svetu, da o njem ponovno odloči na prvi naslednji seji, pri čemer mora navesti razloge za zadržanje;
- odloča o upravnih stvareh iz občinske pristojnosti na drugi stopnji.

Občina ima lahko tudi najmanj enega podžupana. Izmed članov občinskega sveta ga imenuje župan, ki ga lahko tudi razreši. Podžupan pomaga županu pri njegovem delu, opravlja posamezne naloge, za katere ga župan pooblasti, in nadomešča župana v primeru njegove odsotnosti ali zadržanosti (ZLS, 33.a člen).

Namen NADZORNEGA ODBORA je nadzor nad javno porabo v občini (ZLS, 32. člen). Člane imenuje občinski svet (ZLS, 32.a člen), pristojnosti pa so (ZLS, 32. člen):

- opravlja nadzor nad razpolaganjem s premoženjem občine,
- nadzoruje namenskost in smotrnost porabe proračunskih sredstev,
- nadzoruje finančno poslovanje uporabnikov proračunskih sredstev,

Tu imamo tudi OBČINSKO UPRAVO, ki pa ne sodi med organe občine. Občinska uprava je občinski aparat, ki v občini opravlja upravne, strokovne, pospeševalne in razvojne naloge ter naloge v zvezi z zagotavljanjem javnih služb iz občinske pristojnosti. Je enovit organ ali pa jo sestavlja več organov, ki jih ustanovi občinski svet na predlog župana s splošnim aktom, s katerim določi njene naloge in notranjo organizacijo. Župan usmerja in nadzira občinsko upravo, neposredno pa jo vodi tajnik občine (ZLS, 49. člen). Pristojnosti so:

- izvaja upravne in druge naloge izvajanja predpisov in odločitev organov iz občinske pristojnosti,
- odloča o upravnih stvareh iz občinske pristojnosti na prvi stopnji,
- opravlja inšpekcijske naloge iz občinske pristojnosti,
- opravlja naloge občinskega redarstva in službe nadzora,
- opravlja strokovna opravila za občinske organe,
- opravlja organizacijska in administrativna opravila za občinske organe itd.

Najvišji organ v občini je torej občinski svet, ki kot predstavniško telo odloča o najpomembnejših zadevah v občini, in ne župan, kakor se včasih napačno prenaša načelo delitve oblasti, ki velja za državno raven, na občinsko raven.

Mandatna doba vseh treh organov je štiri leta.

2.5 NALOGE OBČINE

Naloge, ki jih občina ureja samostojno, lahko razvrstimo v naslednje skupine (glej Vlaj, 1998, str. 241 in 242):

a) NA PODROČJU NORMATIVNEGA UREJANJA:

- sprejema statut občine, odloke in druge občinske akte,
- sprejema občinski proračun,
- sprejema načrt razvoja občine in zaključni račun,
- sprejema prostorske plane,
- predpisuje lokalne plane,
- ureja upravljanje energetskih in vodovodnih komunalnih objektov,
- ureja javne ceste, javne poti, rekreacijske ter druge javne površine,

- ureja javni red v občini,
 - ureja delovanje občinske uprave,
 - ureja občinske javne službe,
 - ureja način in pogoje opravljanja s premoženjem občine,
 - določa prekrške in denarne kazni za prekrške, s katerimi se kršijo predpisi občine,
 - sestavlja premoženjsko bilanco, s katero izkazuje vrednost svojega premoženja,
 - ureja druge lokalne zadeve javnega pomena.
- b) NA PODROČJU UPRAVLJANJA:
- upravlja občinsko premoženje,
 - upravlja lokalne javne službe,
 - vodi javna in druga podjetja,
 - upravlja občinske javne površine in drugo javno dobro,
 - upravlja lokalne javne ceste in javne poti.
- c) S SVOJIMI SREDSTVI:
- gradi in vzdržuje lokalne javne ceste in javne poti,
 - pospešuje kulturno, društveno, vzgojno in knjižnično dejavnost,
 - gradi komunalne objekte in naprave,
 - gradi stanovanja za socialno ogrožene,
 - zagotavlja delovanje javnih služb,
 - zagotavlja delovanje občinskega sveta, župana in občinske uprave.
- d) S SVOJIMI UKREPI:
- spodbuja gospodarski razvoj občine,
 - pospešuje razvoj športa in rekreacije,
 - skrbi za požarno varnost in organizira reševalno pomoč,
 - skrbi za varstvo zraka, tal, vodnih virov, varstvo pred hrupom ter za urejeno zbiranje odpadkov.
- e) ZAGOTAVLJA:
- pomoč in reševanje ob elementarnih nesrečah,
 - nadzorstvo nad krajevnimi prireditvami.
- f) SKLEPA:
- pogodbe o pridobivanju in o odtujitvi premičnin in nepremičnin, o koncesijah, o uporabi javnega dobra in o drugih razmerjih, v katere stopa občina ali pokrajina.

Naloge občine so tudi, da ima, pridobiva in razpolaga z vsemi vrstami premoženja in s tem ustvarja sredstva za delovanje in razvoj občine ter da s posamičnimi akti odloča o upravnih stvareh, bodisi iz svoje izvirne pristojnosti bodisi iz prenesene državne pristojnosti.

2.6 FUNKCIJE OBČINE

Občina kot javnopravna skupnost ima naslednje funkcije (glej Virant, 2002, str. 175 in 176):

- servisno funkcijo,
- pospeševalno oz. razvojno funkcijo,
- funkcijo gospodarjenja z infrastrukturo,
- prostorsko funkcijo in
- regulativno funkcijo.

SERVISNA FUNKCIJA pomeni, da občina zagotavlja lokalne javne službe, ki so lahko gospodarske ali negospodarske. Gospodarske srečamo na področju prometa, komunalnih storitev, varstva okolja, negospodarske pa na področju zdravstva, šolstva in socialnega varstva. Javne službe (gospodarske in negospodarske) se izvajajo v režijskem obratu, z ustanovitvijo javnih podjetij in javnih gospodarskih zavodov ter s podelitvijo koncesij in vlaganjem javnega kapitala.

POSPEŠEVALNA oz. RAZVOJNA FUNKCIJA pomeni, da občina pospešuje in usmerja razvoj na svojem območju s finančnimi, prostorskimi, infrastrukturnimi in drugimi inštrumenti, kot so npr. subvencije, ugodni krediti ipd.

FUNKCIJA GOSPODARJENJA Z INFRASTRUKTURO pomeni upravljanje občine s premoženjem, tj. s površinami in objekti ter napravami. Površine so namenjene splošni rabi, objekti in naprave pa izvajanju javnih služb.

PROSTORSKA FUNKCIJA je funkcija urejanja prostora, kar pomeni, da občina s prostorskim planiranjem in sprejemanjem prostorskih izvedbenih aktov ureja prostor na svojem območju.

REGULATIVNA FUNKCIJA se kaže kot oblast občine, ki s svojimi predpisi (odloki) in na prisilen način ureja pravna razmerja (pravice in obveznosti) na svojem območju. Najvišji občinski predpis je statut.

Značilnost vseh petih funkcij je, da se med seboj prepletajo.

2.7 PREMOŽENJE IN FINANCIRANJE OBČINE

2.7.1 Premoženje občine

Samoupravne lokalne skupnosti so osebe javnega prava s pravico posedovati, pridobivati in razpolagati z vsemi vrstami premoženja (ZLS, 7. člen). Premoženje je skupek premoženjskih pravic in obveznosti, ki določenemu subjektu pripadajo.

Premoženje občine sestavljajo nepremične in premične stvari v lasti občine, denarna sredstva in pravice (ZLS, 51. člen, 1. odstavek).

Občina mora s premoženjem gospodariti kot dober gospodar (ZLS, 51. člen, 2. odstavek).

Vrednost premoženja občina izkazuje v premoženjski bilanci v skladu z zakonom (ZLS, 51. člen, 5. odstavek).

2.7.2 Financiranje občine

Za izvajanje svojih pravic in dolžnosti potrebuje občina materialna sredstva. Vsi prihodki in izdatki občine se izkazujejo v občinskem proračunu, ki ga sprejme občinski svet na predlog župana.

Sistem financiranja občin v naši državi ureja Zakon o financiranju občin, v nadaljevanju ZFO (Ur. list RS, št. 80/94 in 56/98). V osnovi ZFO opredeljuje, da se občine financirajo iz lastnih virov. Občinam, ki zaradi slabše gospodarske razvitosti ne morejo v celoti zagotoviti opravljanja svojih nalog, pa zagotovi potrebna dodatna sredstva država, v skladu z zakonsko določenimi načeli in merili (URS, 142. člen). Občine se torej financirajo (glej Virant, 2002, str. 185):

- iz lastnih virov (davki in druge javne dajatve):
 - davek na dediščine in darila,
 - davek na dobitke od iger na srečo,
 - davek na promet nepremičnin,
 - davek od premoženja,
 - upravne takse,
 - krajevne turistične takse,
 - komunalne takse,
 - posebna taksa za uporabo igralnih avtomatov zunaj igralnic,
 - drugi davki in dajatve, določeni z zakonom,
 - nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča,
 - pristojbine,
 - delež dohodnine, določen s posebnim aktom DZ (ki znaša 35 %) itd.
- iz sredstev države:
 - finančna izravnava: gre za sredstva, ki jih država zagotavlja občinam, da zagotovi enakomerno javno porabo v vseh občinah. Finančna izravnava zagotavlja »primerno porabo« na prebivalca, ki jo vsako leto določa DZ.
- in z zadolžitvijo (zadolžitev občine je omejena po višini in namenu).

Spremembe sistema financiranja občin zahteva tudi ratifikacija MELLIS-a (Zakon o ratifikaciji Evropske listine lokalne samouprave, Ur. list RS – Mednarodne pogodbe, št. 15, Ur. list RS, št. 57/96).

Splošni pravni akti občine za ravnanje občanov na določenih področjih so:

- statut občine,
- poslovnik občinskega sveta,
- odloki,
- odredbe, pravilniki in navodila.

Posamični pravni akti občine za odločanje o pravicah in dolžnostih občanov (fizičnih in pravnih oseb) ter njihovih organizacijah iz občinske in prenesene državne pristojnosti so:

- odločbe in sklepi.

Poleg teh tipičnih pravnih aktov ločimo še posebne vrste aktov, kot so:

- proračun in zaključni račun ter
- prostorski (izvedbeni) akti in plani (načrti) prostorskega ter splošnega razvoja občine.

STATUT OBČINE je najpomembnejši splošni pravni akt občine, saj je nekakšna občinska ustava.

Sprejme ga občinski svet s kvalificirano absolutno večino (dve tretjini vseh članov občinskega sveta). Statut občine določa temeljna načela za organizacijo in delovanje občine, oblikovanje in pristojnosti občinskih organov, razen glede organov občinske uprave, način sodelovanja občanov pri sprejemanju odločitev v občini in druga vprašanja skupnega pomena v občini, ki jih določa zakon (ZLS, 64. člen).

POSLOVNIK OBČINSKEGA SVETA določa organizacijo in način dela občinskega sveta ter postopek za sprejemanje odlokov in drugih splošnih aktov. Sprejme ga občinski svet z dvotretjinsko večino navzočih članov občinskega sveta (ZLS, 36. člen).

ODLOK je najpogostejši splošni pravni akt občinskega sveta. Z njim občina na splošen način ureja zadeve iz svoje pristojnosti, ustanavlja organe občinske uprave oz. njeno organizacijo in javne službe.

ODREDBA posega v določene družbene razmere ter odreja način ravnanja v takih razmerah.

PRAVILNIK je splošni pravni akt, ki razčlenjuje določbe statuta ali kakšnega odloka, zato da ga lahko doslednejše uresničujemo v praksi.

NAVODILO podrobneje predpisuje način-e dela organov občinske uprave.

Z odloki, odredbami, pravilniki in navodili občina ureja zadeve iz svoje pristojnosti (ZLS, 65. člen).

2.9 OBLIKA NEPOSREDNE DEMOKRACIJE V OBČINI (LOKALNI REFERENDUM)

Poleg ustavnorevidijskega referenduma (URS, 170. člen), zakonodajnega referenduma (URS, 90. člen) in referenduma o ustanovitvi občine (URS, 139. člen), ki jih predpisuje ustava, poznamo še lokalni referendum, ki ga je uvedel Zakon o lokalni samoupravi. Gre za fakultativen referendum, ki ga v občini o kakšnem svojem aktu ali odločitvi razpiše občinski svet. Občinski svet mora razpisati referendum, če tako zahteva najmanj desetina volivcev v občini. Občinski svet ali župan lahko o kakšnem vprašanju iz občinske pristojnosti razpišeta tudi posvetovalni referendum.

Med neposredne oblike sodelovanja občanov pri odločanju v občini spadata še zbor občanov in ljudska iniciativa (ZLS, 44. člen).

2.10 POKRAJINE

Občine se samostojno odločajo o povezovanju v širše samoupravne lokalne skupnosti, tudi v pokrajine, za urejanje in opravljanje lokalnih zadev širšega pomena (URS, 143. člen).

Pokrajina opravlja naloge, ki se nanašajo na komunalni, gospodarski, kulturni in socialni razvoj območja, na zadovoljevanje potreb prebivalstva in gospodarstva na tem območju, na zagotavljanje enakomernega razvoja občin ter na krepitev lokalne samouprave v občinah (ZLS, 73. člen). Organi pokrajine so pokrajinski svet, predsednik tega sveta in po potrebi ustanovljeni pokrajinski odbori (ZLS, 81. člen).

Pokrajina sama je podrejena nadzoru države, podobno kot to velja tudi za občino (glej Kocjančič et al., 1998, str. 265).

Poudariti je treba, da v Sloveniji pokrajin še nimamo. URS v 138. členu določa, da prebivalci Slovenije uresničujejo lokalno samoupravo v občinah in drugih lokalnih skupnostih, v 143. členu pa opredeljuje pokrajino kot širšo samoupravno lokalno skupnost, v katero se povezujejo občine zaradi urejanja in opravljanja lokalnih zadev širšega pomena. Občine se samostojno povezujejo v širše lokalne skupnosti, vključno v pokrajine. Ustava v 143. členu sicer ne predpisuje pokrajin kot obveznih skupnosti. Pokrajine so zastavljene kot prostovoljne skupnosti občin, v katere te prostovoljno vstopajo in izstopajo. Čeprav je to tako, pa je razvoj lokalne samouprave, ki ga spremlja pretirana centralizacija nalog v državi, pokazal na nujno potrebo po uvedbi pokrajin v Sloveniji.

Med vzroke lahko uvrstimo tudi potek reforme lokalne samouprave v Sloveniji – predvsem nestabilno mrežo novih občin, ki se še dopolnjuje (DZ je namreč na 23. izredni seji, dne 22. 7. 1998, sprejel Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o ustanovitvi občin ter o določitvi njihovih območij, s katerim je k 147 obstoječim občinam dodal še 45 novih, leta 2002 pa še občino Šmartno pri Litiji in leta 2006 še dodatnih 17, kar pomeni skupno 210 občin). Dokler se ta proces ne umiri, je uvajanje pokrajin skrajno oteženo. Poleg tega tudi ni političnega soglasja o zasnovi pokrajin in časovnem poteku njihovega uvajanja (Vlaj, 2004, str. 338 in 339).

Rešitev glede pokrajin ni lahka. Predlogov je več: členitev Slovenije na šest, osem, dvanajst ali štirinajst pokrajin (glej Vlaj, 2004, str. 345 in 346).

Pri delitvi na šest POKRAJIN bi te bile: Dolenjska, Gorenjska, Osrednjeslovenska, Primorje, Savinjska in Severovzhodna Slovenija.

Pri delitvi na osem POKRAJIN: Dolenjska, Gorenjska, Goriška, Osrednja Slovenija, Podravje, Pomurje, Primorska in Savinjska.

Pri delitvi na dvanajst POKRAJIN: Dolenjska, Gorenjska, Goriška, Koroška, Notranjska, Osrednjeslovenska, Podravska, Pomurska, Primorje, Savinjska, Spodnjiesavska in Zasavska.

In pri delitvi na štirinajst POKRAJIN: Dolenjska, Gorenjska, Goriška, Koroška, Notranjska, Obalno-kraška, Osrednjeslovenska, Pomurska, Posavska, Savinjska, Savinjsko-šaleška, Spodnje Podravska, Zasavska in Zgornje Podravska.

Ustanovitev pokrajin oz. regionalizacija je potrebna predvsem zaradi hitrejšega reševanja notranjih razvojnih problemov, uveljavljanja načela subsidiarnosti in zagotovitve procesa decentralizacije.

Pokrajine naj bi opravljale predvsem razvojne, planske in državoupravne ter druge naloge na svojem območju. V okviru pokrajin bi občine lahko med seboj sodelovale in se povezovale za urejanje okoljevarstvene, komunalne, šolske, zdravstvene, regionalne, gospodarske in druge problematike.

Ker je Slovenija 1. maja 2004 postala polnopravna članica EU, pomeni ustanovitev pokrajin za Slovenijo zagotovilo za enakopravnejše sodelovanje Slovenije z drugimi evropskimi regionalnimi središči. Ustanovitev pokrajin pa bo pospešila tudi razvoj odnosov čezmejnega sodelovanja obmejnih regij.

Pokrajine naj bi se financirale iz davkov, dajatev in pristojbin. Država pa mora pri zagotavljanju sredstev in virov upoštevati (Vlaj, 2004, str. 371):

- da se zagotavlja enakomeren gospodarski, kulturni in socialni razvoj,
- da se upoštevajo interesi države do pokrajin in občin,
- da se omogoča večja dostopnost ter decentralizacija upravnega odločanja in zagotavlja učinkovitost upravnega delovanja.

Ob ustanovitvi pokrajin bi morali imeti jasno teritorialno, funkcionalno, organizacijsko, finančno-materialno in pravno sliko pokrajine, podobno kot imamo to že sedaj pri občinah (Vlaj, 2004, str. 355).

Pri TERITORIALNI SLIKI občine gre za ustanavljanje novih občin, ki so nadomestile nekdanje komune. Skupaj imamo danes v Sloveniji 210 občin, ki niso vse oblikovane v skladu z zakonskimi merili.

Polovica jih ima manj kot 5000 prebivalcev, vse pa tudi nimajo popolne osnovne šole, zdravstvenega doma ali zdravstvene postaje, banke, pošte, ustreznih prostorov za delo občinskih organov itd.

Pri FUNKCIONALNI SLIKI občine gre za prerazporeditev pristojnosti med državo in občinami kot temeljnimi samoupravnimi lokalnimi skupnostmi, uresničevanje načela subsidiarnosti s procesom decentralizacije, ki se je začel.

Pri ORGANIZACIJSKI SLIKI občine gre za nov razpored organizacije oblasti v občini, ki ga sestavljajo organi – neposredno izvoljena občinski svet in župan, nadzorni odbor ter oblike neposrednega sodelovanja državljanov pri odločanju v občini – zbori občanov, referendumu in državljanska pobuda.

Pri FINANČNO-MATERIALNI SLIKI občine gre za uresničevanje načel sorazmernosti sredstev z nalogami lokalnih skupnosti, solidarnosti do razvojno šibkejših občin, pravice do lastnih virov lokalnih skupnosti itd.

Pri PRAVNI SLIKI občine pa gre za položaj občine kot pravne osebe javnega prava in njeno vključenost v celotni pravni sistem RS.

Pokrajina je oseba javnega prava (ZLS, 72. člen).

3 OBČINA ŽELEZNIKI IN NJEN NOVEJŠI RAZVOJ

3.1 NASTANEK

Občina Železniki je bila ustanovljena dne 4. 10. 1994, na območju dela bivše Občine Škofja Loka, ki je bila razdeljena na štiri nove občine, in sicer: Občino Škofja Loka, Občino Gorenja vas-Poljane, Občino Železniki in Občino Žiri.

Župan občine Železniki je Mihael Prevc.

Skupaj z občinami Gorenja vas-Poljane, Škofja Loka in Žiri spada Občina Železniki v Upravno enoto Škofja Loka.

3.2 LEGA

Občina Železniki leži v zgornjem delu Selške doline, na nadmorski višini 450 m in meri 163,8 km², na katerih v 29 naseljih živi okrog 6.800 prebivalcev.

Leži na zahodnem delu statistične regije Gorenjske. Na severu meji z Občino Bohinj, na vzhodu z občinama Škofja Loka in Kranj, na jugu z Občino Gorenja vas-Poljane, na zahodu pa z Goriško regijo.

Selško dolino, ki je dolga 34 km, razpolavljajo Železniki, upravno, kulturno in gospodarsko središče občine, kjer živi skoraj polovica vsega prebivalstva v občini in ki so po 2. svetovni vojni v razvoju prehiteli Selca, nekoč središčno naselje, po katerem je dolina dobila tudi ime.

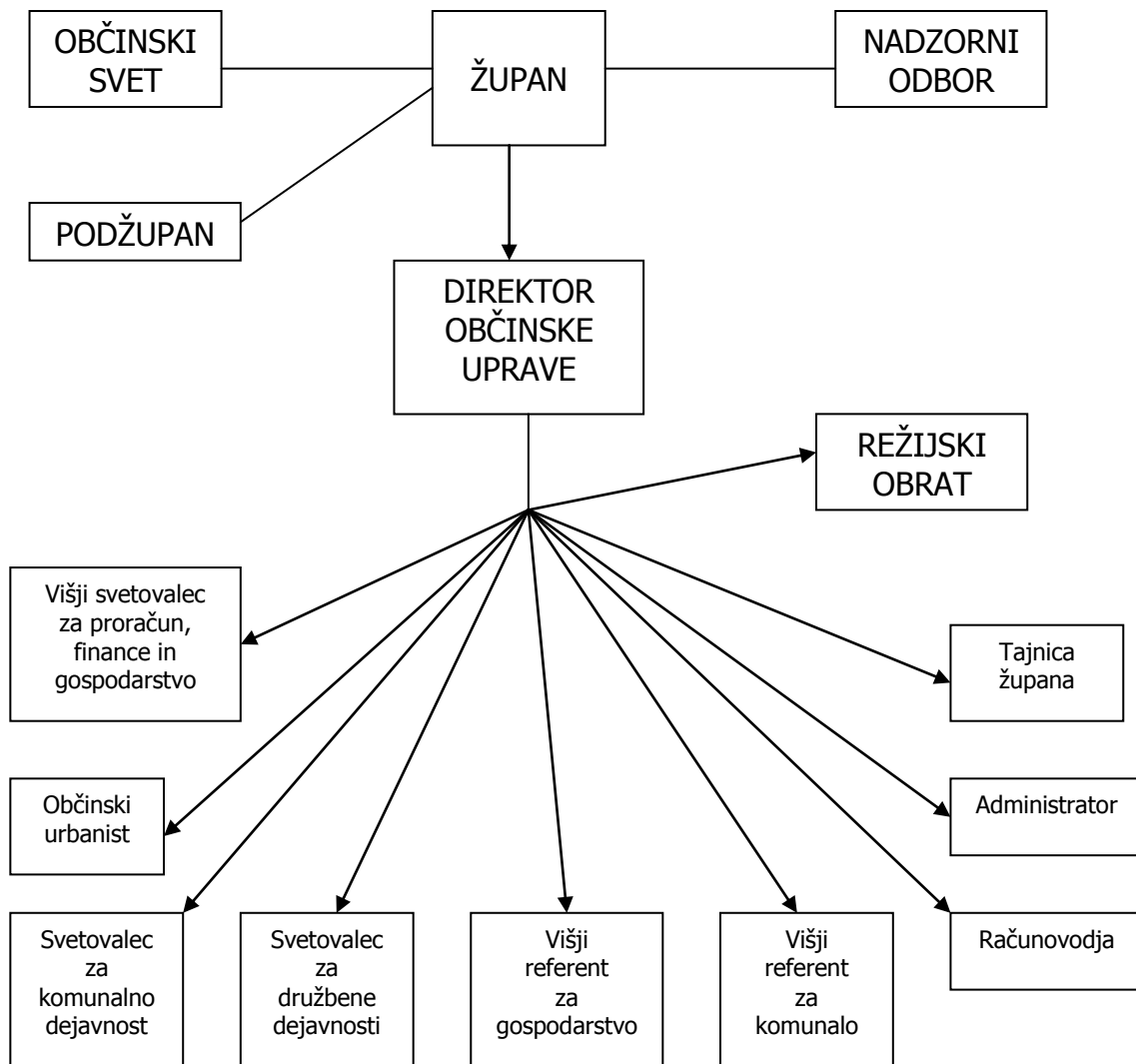
Slika 2: Lega Občine Železniki v statistični regiji Gorenjska

Vir: Občina Železniki

3.3 ORGANIZACIJA

ORGANIZACIJA OBČINE ŽELEZNIKI (organigram Občine Železniki)

3.4 NASELJA IN PREBIVALSTVO

Občino Železniki sestavlja 29 naselij oz. šest krajevnih skupnosti (glej tudi sliko 3):

- KS ŽELEZNIKI, ki zajema naselja Martinj Vrh, Ojstri Vrh, Osojnik, Podlonk, Potok, Prtovč, Ravne, Smoleva, Studeno, Torka, Zala, Zali Log in Železniki;
- KS SELCA, ki zajema naselja Golica, Kališe, Lajše, Selca, Topolje in Zabrekve;
- KS DAVČA, ki zajema naselji Davča in Podporezen;
- KS DOLENJA VAS, ki zajema naselje Dolenja vas;
- KS DRAŽGOŠE-RUDNO, ki zajema naselji Dražgoše in Rudno ter
- KS SORICA, ki zajema naselja Spodnje Danje, Spodnja Sorica, Zabrd, Zgornje Danje in Zgornja Sorica.

Krajevne skupnosti svoje finančne načrte izvršujejo preko proračuna občine in so zato s prihodki in odhodki vključene v proračun Občine Železniki. Pri sestavi in izvrševanju finančnih načrtov morajo upoštevati zakone in pravilnike RS ter sprejete odloke občine.

3.5 STAROSTNA STRUKTURA

Po podatkih Statističnega urada RS na dan 31. 12. 2002 je delež mladih (mlajših od 15 let) v občini Železniki 19,9 %, delež starejših od 65 let pa 13,4 %. Delež prebivalcev starih med 15 in 65 let torej znaša 66,7 %. Iz podatkov lahko razberemo, da je v občini več mlajših kot starejših občanov.

Slika 3: Naselja šestih krajevni skupnosti v Občini Železniki

Vir: Občina Železniki

3.6 GOSPODARSTVO, KMETIJSTVO IN TURIZEM

V občini prevladujejo tri podjetja, to so Alples – z razvito lesno industrijo, Domel – z razvito elektro industrijo in Niko – z razvito kovinskopredelovalno industrijo, ki dajejo kruh tudi številnim prebivalcem okoliških vasi.

Alples d. d. je pohištvena industrija z bogato tradicijo izdelave sestavljivega pohištva za opremo bivalnih prostorov, kot so dnevne sobe, predsobe, spalnice, mladinske in otroške sobe. Začetki delovanja podjetja segajo v leto 1955. Takrat je bilo ustanovljeno Medzadružno lesno industrijsko podjetje Češnjica, ki se je kasneje preimenovalo v Alples.

Domel d. d. je globalni razvojni dobavitelj dovršenih rešitev na osnovi elektromotorjev in njihovih nadgradenj. Je tudi dobavitelj komponent, orodij in opreme. Deluje na področjih čistilne tehnike, prezračevalnih sistemov, industrijskih aplikacij, avtomobilske industrije, medicine in alternativnih energijskih virov.

Niko d. d. pa deluje na področju izdelovanja velikoserijskih kovinskih izdelkov, namenjenih uporabi v pisarnah, lesni industriji, tapetništvu, gradbeništvu, strojogradnji ... Organizirano je v okviru treh proizvodnih programov, in sicer mehanizmov, sponk in orodjarne.

S kmetijsko dejavnostjo se v občini ukvarja malo kmetov. Najboljše možnosti za kmetovanje so v ravninskem delu, medtem ko se kmetje po okoliških vaseh zaradi skope zemlje in težjega obdelovanja vedno bolj zatekajo k dopolnilnim dejavnostim, kot so kmečki turizem, kmetije odprtih vrat, nekaj družin pa v turistične namene oddaja tudi prenočišča. Najbolj razvita kmetijska panoga v občini je živinoreja in z njo povezana mlečna proizvodnja, medtem ko je poljedelstvo premalo razvito, zlasti v ravninskem delu občine, kjer so za tovrstno panogo najboljši pogoji.

Središče občine je mesto Železniki, ki se je že leta 1340 začelo razvijati kot železarsko središče doline. Manufakturno-železarska industrija, ki so jo omogočile velike zaloge železove rude po okoliških hribih, bogate zaloge lesa ter reka Sora kot pogonska sila, je dajala utrip mestu vse do leta 1902, ko je predvsem zaradi nekonkurenčnosti železarstvo propadlo. Danes nas na nekdanje železarsko življenje v mestu spominjajo mogočne eno- ali dvonadstropne hiše z zamreženimi okni in kovanimi polkni. Najstarejši stavbi sta Plnada in Plavčeva hiša, kjer je tudi muzej s krajevno muzejsko zbirko in maketnim prikazom nekdanjih železarskih obratov ter turistična poslovalnica. Največja značilnost Železnikov pa je vsekakor ohranjen plavž za taljenje železove rude, ki je kot edinstven v Evropi te vrste zavarovan kot tehniški spomenik.

Slika 4: Plavž v Železnikih

Vir: Občina Železniki

3.7 IZOBRAŽEVANJE IN ZAPOSLENOST

V občini delujeta dva javna vrtca – vrtec Železniki in vrtec Selca – ter zasebni vrtec – Antonov vrtec. Po podatkih Statističnega letopisa iz leta 2008 vrtce obiskuje 221 otrok.

Otroci obiskujejo osnovno šolo Železniki oz. njene podružnice v Davči, Dražgošah, Selcih in Sorici. Po podatkih Statističnega letopisa iz leta 2008 je takih otrok 732.

Največ dijakov obiskuje srednje šole v Škofji Loki in Kranju, nekateri pa tudi v Ljubljani ali drugod.

Po podatkih Statističnega letopisa iz leta 2008 je bilo v Občini Železniki 2613 delovno aktivnih prebivalcev. Povprečna mesečna bruto plača je znašala 1174,93 evrov in je bila za 15,56 % nižja kot znaša slovensko povprečje, kjer je bila povprečna mesečna bruto plača v tem istem letu 1391,43 evrov, povprečna mesečna neto plača pa je znašala 773,89 evrov in je bila prav tako nižja, in sicer za 13,99 %, kot znaša slovensko povprečje, kjer je bila povprečna mesečna neto plača v tem istem letu 899,80 evrov.

V občini Železniki je decembra 2008 bilo, po podatkih Zavoda RS za zaposlovanje, 99 brezposelnih oseb, od tega 36 žensk in 63 moških.

Glede na stopnjo izobrazbe je bilo brezposelnih sedeminštirideset oseb s I. in II. stopnjo izobrazbe, sedemnajst s III. in IV., sedemindvajset s V., ena s VI. ter sedem s VII. in VIII. stopnjo izobrazbe. Stopnja brezposelnosti je decembra 2008 v Občini Železniki znašala 3,2 %, slovensko povprečje za ta isti mesec pa 7,0 %.

V občini izobrazbena struktura prebivalstva ni ugodna. Delovnih mest sicer ne primanjkuje, vendar pa primanjkuje visoko strokovnih delovnih mest, kar povzroča migracije visoko izobraženega kadra iz občine.

3.8 KULTURA

Največja in najpomembnejša turistično-etnološka prireditve so Čipkarski dnevi, ki se odvijajo vsako leto tretji teden v juliju. Letos že 47. Čipkarski dnevi so iz prvotno 2-dnevne prireditve prešli v 9-dnevno prireditve. Rdeča nit celotne prireditve je čipka – kulturna dediščina Železnikov.

Slika 5: Čipka

Vir: Občina Železniki

Pozabiti ne smemo na prav tako vsem dobro poznane in ročno izdelane t. i. dražgoške kruheke. Njihova zgodovina sega v začetek 19. stoletja, umetnost izdelave pa se je pri nekaterih domačinkah iz Dražgoš prenašala iz roda v rod. Kruhek je največkrat v obliki srca, zvezde, kolobarja, pipe ipd.

Slika 6: Dražgoški kruhek

Vir: Občina Železniki

3.9 OBČINA ŽELEZNIKI V PRIMERJAVI Z OSTALIMI SLOVENSKIMI OBČINAMI V LUČI NEKATERIH KAZALCEV

VELIKOST OBČIN PO ŠTEVILU PREBIVALCEV

Manj kot	1.000 prebivalcev	7 občin
	1.001–5.000 prebivalcev	103 občine
	5.001–10.000 prebivalcev	47 občin
	10.001–50.000 prebivalcev	49 občin
	50.001–100.000 prebivalcev	2 občini
	100.001–500.000 prebivalcev	2 občini
Nad	500.000 prebivalcev	/

Najmanjša občina (Hodoš) šteje 335 prebivalcev, največja (Ljubljana) pa 267.760 prebivalcev. Občina Železniki spada v tretjo skupino (5.001–10.000 prebivalcev), ker šteje okoli 6.800 prebivalcev.

OBČINE PO POVRŠINI

POVRŠINA	ŠTEVILO OBČIN
do 10 km ²	3
od 11 do 20 km ²	11
od 21 do 30 km ²	21
od 31 do 40 km ²	31
od 41 do 50 km ²	13
od 51 do 60 km ²	19
od 61 do 70 km ²	12
od 71 do 80 km ²	17
od 81 do 90 km ²	5
od 91 do 100 km ²	8
od 101 do 150 km ²	32
od 151 do 200 km ²	13
od 201 do 250 km ²	8
od 251 do 300 km ²	10
od 301 do 350 km ²	3
od 351 do 400 km ²	2
od 401 do 500 km ²	1
od 501 do 600 km ²	1

Najmanjša občina (Odranci) meri 6,9 km², sledita ji Občina Trzin (8,6 km²) in Občina Razkrižje (9,8 km²). Največja je Občina Kočevje s kar 555,4 km², takoj za njo je Občina Ilirska Bistrica, ki meri 480 km², nato pa Občina Tolmin (381,5 km²) in Občina Bovec (367,3 km²). S svojimi 163,8 km² je Občina Železniki med 37 občinami, ki so večje od 150 km², kar pomeni, da gre za precej veliko občino.

OBČINE PO ŠTEVILU NASELIJ

ŠTEVILO NASELIJ	ŠTEVILO OBČIN
od 1 do 10 naselij	56
od 11 do 20 naselij	57
od 21 do 30 naselij	36
od 31 do 40 naselij	15
od 41 do 50 naselij	11
od 51 do 60 naselij	8
od 61 do 70 naselij	8
od 71 do 80 naselij	5
od 81 do 90 naselij	3
od 91 do 100 naselij	1
od 101 do 110 naselij	5
od 111 do 120 naselij	1
od 121 do 130 naselij	1
od 131 do 140 naselij	1
od 141 do 150 naselij	/
od 151 do 160 naselij	2

Občine imajo od enega naselja (Kobilje, Odranci, Trzin) do sto in več naselij (Brežice – 109 naselij, Črnomelj – 122 naselij, Ivančna Gorica – 137 naselij, Kamnik – 102 naselji, Koper – 105 naselij, Krško – 157 naselij, Litija – 107 naselij, Novo mesto – 98 naselij, Sevnica – 117 naselij, Šentjur – 108 naselij in Trebnje – 153 naselij). Ker ima Občina Železniki 29 naselij, pade v skupino, kjer občine štejejo od 21 do 30 naselij (takih pa je 35).

4 ANALIZA POSLOVANJA OBČINE ŽELEZNIKI V LETIH 2003–2007

4.1 PRORAČUN OBČINE

Proračun je normativni akt, v katerem morajo biti zajeti vsi prihodki in izdatki države in lokalnih skupnosti za posamezne namene financiranja javne porabe (ZLS, 57. člen).

Za izvrševanje proračuna ter za zakonitost in namenskost porabe proračunskih sredstev je odgovoren župan občine. Sam občinski proračun pa sprejme najvišji organ občine, to je občinski svet in sicer z odlokom (glej Vlaj, 2004, str. 177).

Proračun zagotavlja štiri osnovne funkcije, ki jih lahko opredelimo kot:

- finančno in ekonomsko,
- politično,
- organizacijsko in
- nadzorno funkcijo.

FINANČNO-EKONOMSKA funkcija proračuna izhaja iz razporeditve višine javnih sredstev in opredelitve ekonomskih namenov, za katere se načrtuje poraba javnega denarja. Z dodelitvijo sredstev posameznim programom in določenim proračunskim uporabnikom se odreja osnovni okvir delovanja lokalne skupnosti in izvajalcev javnih služb. Pri tem gre tudi za širšo družbeno-ekonomsko funkcijo prerazporejanja davčnih virov. S proračunom organi občine opredelijo izvajanje svojih POLITIČNIH ciljev, s tem da jim dajo prednost pri uvrstitvi v proračunski dokument. Skladno z osnovnimi proračunskimi načeli sprejeti proračun župan uporablja kot orodje za načrtovanje in izvajanje nalog in zagotavlja ORGANIZACIJSKO funkcijo. Že s svojo vsebino, postopkom sprejema in pravili izvajanja proračun NADZIRA porabo javnih sredstev in delovanje organov občine ter opredeli razmejitve pristojnosti med občinskimi organi.

Proračun je torej akt, sprejet z odlokom občinskega sveta, v katerem je podrobno zajet letni načrt prejemkov in izdatkov javne porabe občine v tekočem letu. V njem je prav tako določeno, kako se bodo javna sredstva porabila.

4.1.1 Značilnosti in načela proračuna

Bistvene značilnosti proračuna so (glej Pernek, 1999a, str. 340):

- proračun je praviloma zakonodajni akt;
- proračun kot zakonodajni akt sprejme predstavniški organ države, v skladu z njim, ali tudi samostojno in neodvisno od njega, ustrezno določeni družbeni ureditvi tudi predstavniški organ neke ožje lokalne skupnosti znotraj države;
- v proračunu se po določenem sistemu prikažejo razpoložljiva denarna sredstva (dohodki) na eni strani in denarni izdatki na drugi strani;
- v proračunu predvideni dohodki in izdatki morajo biti v ravnovesju;
- proračun se praviloma sprejema za krajše razdobje, tj. za razdobje enega leta;
- proračun se sprejema za določeno razdobje vnaprej;
- proračunu po preteku določenega razdobja sledi zaključni račun.

Proračunska načela so:

- NAČELO ENOTNOSTI PRORAČUNA, ki zahteva, da se vsi prejemki in izdatki prikažejo v enem samem proračunu;
- NAČELO PRORAČUNSKE POPOLNOSTI, ki zahteva, da se vsi prejemki in izdatki vnesejo v proračun v bruto zneskih (popolni zneski), brez odbitkov, ne glede na to, iz katerih virov so. Takšen proračun se imenuje bruto proračun. Nasprotje od bruto proračuna je neto proračun, kjer se izkazuje samo čisto, neto razliko. Zato le bruto proračun daje čisto sliko sredstev, s katerimi se razpolaga in omogoča oceno učinkovitosti dela javnega sektorja;
- NAČELO PREGLEDNOSTI PRORAČUNA, ki zagotavlja, da se prihodki in odhodki v proračunu prikažejo enotno, to je, prihodki po virih, izdatki po namenu;
- NAČELO PRORAČUNSKE TOČNOSTI, ki zahteva, da se prihodki in izdatki v proračunu navedejo čim bolj natančno, da ne bi prihajalo do razlik med proračunom kot planom prihodkov in izdatkov ter zaključnim računom proračuna kot pokazateljem točnosti tega plana;
- NAČELO PREDHODNE POTRDITVE PRORAČUNA, ki zahteva, da je treba proračun, za nemoteno izvrševanje nalog, sprejeti pred začetkom proračunskega obdobja. Če proračun vseeno ni sprejet, se uporabi t. i. začasno financiranje. Začasno financiranje je časovno omejeno s tem, da se po naknadnem sprejemu proračuna že zbrani prihodki in izdatki vključijo v sedaj sprejeti proračun;
- NAČELO PRORAČUNSKE SPECIALIZACIJE, ki določa, da lahko pristojni organi porabljajo odobrena sredstva samo:
 - za določen namen (kvalitativna specializacija),
 - v določenem znesku (kvantitativna specializacija),
 - v okviru določenega časa (časovna specializacija);
- NAČELO PRORAČUNSKE JAVNOSTI, ki zagotavlja davčnim zavezancem in vsem državljanom, da se seznanijo z namenom trošenja sredstev, ki so z uporabo raznih finančnih instrumentov pobrana od fizičnih in pravnih oseb. Gre za javno objavo proračuna v uradnem glasilu in njegovo izvršitev;
- NAČELO PRORAČUNSKEGA RAVNOTEŽJA (RAVNOVESJA), ki zahteva, da so v proračunu predvideni odhodki pokriti z ustreznimi proračunskimi prihodki;

- NAČELO ENOLETNOSTI (PERIODIČNOSTI), ki zahteva, da se proračun sprejme praviloma samo za krajše razdobje, pri čemer je najprimernejše razdobje enega leta. Proračunsko leto se lahko po različnih proračunskih sistemih začne tudi s poznejšim datumom, npr. s 1. julijem, kot v nekaterih državah Amerike. Poznejši začetek proračunskega leta ima to prednost, da so do takrat na razpolago že točnejši podatki o rezultatih prejšnjega leta;
- NAČELO PRORAČUNSKE STVARNOSTI, ki določa, da je v proračunu mogoče predvideti samo tiste dohodke, ki jih je mogoče uresničiti po realni oceni, sredstva pa razporediti v višini, ki je nujna za kritje javnih potreb in za izvajanje nalog, ki jih določena lokalna enota mora opraviti. To načelo je tesno povezano z načelom proračunskega ravnovesja.

Proračunska načela omogočajo racionalno in učinkovito planiranje in upravljanje tako s proračunom kot s celotnimi javnimi financami (Pernek, 1999a, str. 343).

4.1.2 Proračunska klasifikacija

Ločimo štiri vrste proračunskih klasifikacij (Kranjec, 2003, str. 334–348):

- institucionalna klasifikacija,
- ekonomska klasifikacija,
- funkcionalna klasifikacija in
- programska klasifikacija.

Prikazovanje javnofinančnih enot po INSTITUCIONALNI KLASIFIKACIJI daje odgovor na vprašanje, kdo porablja proračunska sredstva (katere institucije). To pomeni, da se javnofinančni prejemki in izdatki prikazujejo po neposrednih proračunskih uporabnikih. Neposredni uporabniki proračuna so tisti, ki so v posebnem delu proračuna določeni kot nosilci postavk in se financirajo neposredno iz občinskega proračuna. Mednje štejemo:

- občinske organe in občinsko upravo (občinski svet, nadzorni odbor, župan, občinska uprava, občinska volilna komisija),
- ožje dele občin (mestne, krajevne, vaške ali četrtne skupnosti).

Pri tem naj definiramo še posredne uporabnike proračunskih sredstev. Sem spadajo pravne osebe, ki:

- so organizirane v pravno organizacijski obliki kot javni zavod, agencija ali javni sklad, katerih ustanovitelj je občina;
- izvajajo javno službo, dejavnost v javnem interesu ali druge naloge, s katerimi se izvajajo javne funkcije;
- sredstva za financiranje pridobivajo iz občinskega proračuna;
- so javni zavodi, agencije in javni skladi in so jih ustanovili posredni uporabniki.

Občina mora ustrezno urediti svojo institucionalno klasifikacijo s svojimi predpisi, s katerimi določi neposredne in posredne uporabnike proračuna. Poleg tega pa mora poskrbeti, da se le-te vpiše v register pri MF.

EKONOMSKA KLASIFIKACIJA, ki izkazuje javnofinančne prihodke in odhodke, daje odgovor na vprašanje, kaj se plačuje iz javnih sredstev. Predstavlja enotni kontni načrt za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava.

Enotni kontni načrt je razdeljen na:

- razrede (enomestna številka),
- skupine (dvomestna številka),
- podskupine (trimestna številka),
- konte (štirimestna številka),
- podkote (šestmestna številka).

Postavka v proračunu predstavlja podskupino kontov (trimestni konto) in določa ekonomski namen proračunskih izdatkov proračuna, ki se objavi v uradnem glasilu občine. Tako izkazovanje javnofinančnih prihodkov in odhodkov se uporablja za splošni, kot tudi za posebni del proračuna.

FUNKCIONALNA KLASIFIKACIJA je namenjena prikazu razdelitve celotnih javnofinančnih izdatkov po posameznih funkcijah neposrednih in posrednih uporabnikov občinskega proračuna. Izkazuje se tako v splošnem, kot v posebnem delu proračuna.

Funkcionalna klasifikacija se deli na:

- področja funkcionalne dejavnosti (dvomestna števila: 01 – javna uprava, 02 – obramba, 03 – javni red in mir, 04 – gospodarske dejavnosti, 05 – varstvo okolja, 06 – stanovanjska dejavnost in prostorski razvoj, 07 – zdravstvo, 08 – rekreacija, kultura in dejavnost neprofitnih organizacij, združenj, društev in drugih institucij, 09 – izobraževanje, 10 – socialna varnost);
- oddelke funkcionalne dejavnosti (trimestna števila: npr. 013);
- pododdelke funkcionalne dejavnosti (štirimestna števila: npr. 0131).

Področja, oddelki in pododdelki so v grobem že vnaprej predpisani, tako da občina ne sme radikalno spreminjati označb (pisnih ali številčnih) funkcionalne klasifikacije. Vsi javnofinančni izdatki morajo biti razvrščeni na najmanj deset področij, znotraj katerih tudi v oddelke in pododdelke.

PROGRAMSKA KLASIFIKACIJA prikazuje, za kaj se porabljajo javna sredstva. Uporablja se pri pripravi predlogov občinskih proračunov in finančnih načrtov neposrednih uporabnikov ter pri njihovem izvrševanju. Izdatki občinskih proračunov in finančnih načrtov neposrednih uporabnikov se po programski klasifikaciji razvrščajo v področja proračunske porabe (21 področij), glavne programe (57 glavnih programov) in podprograme (117 podprogramov).

4.1.3 Vsebina in sestava proračuna

Proračun sestavljajo (ZJF, 10. člen):

- splošni del, ki zajema skupno bilanco prihodkov in odhodkov, račun finančnih terjatev in naložb ter račun financiranja;
- posebni del in
- načrt razvojnih programov.

SPLOŠNI DEL

1. Skupna bilanca prihodkov in odhodkov

Skupna bilanca prihodkov in odhodkov prikazuje celotne prihodke in odhodke v določenem proračunskem obdobju.

Med prihodke štejemo:

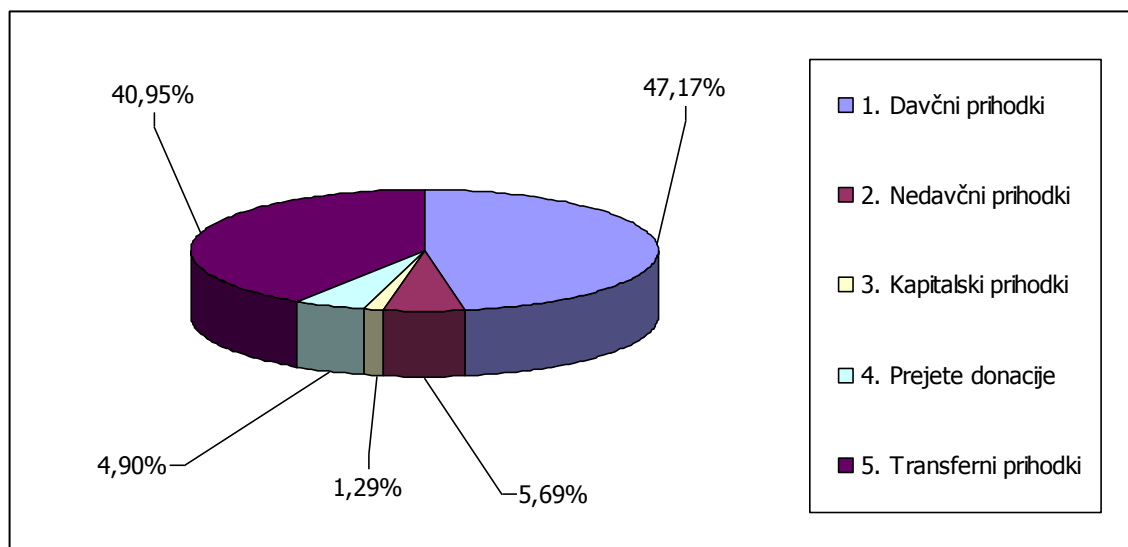
- DAVČNE PRIHODKE, ki zajemajo tudi prispevke (določene z državnimi in občinskimi predpisi; davek na dohodek in dobiček, davki na premoženje, domači davki na blago in storitve);
- NEDAVČNE PRIHODKE (nepovratni in nepoplačljivi tekoči prihodki občine, med katere štejemo prihodke iz naslova udeležbe na dobičku, prihodke od obresti, prihodke od upravljanja z občinskim premoženjem, upravne takse in denarne kazni);
- KAPITALSKE PRIHODKE (prihodki od prodaje občinskega materialnega in nematerialnega premoženja);
- PREJETE DONACIJE (nepovratni tekoči in kapitalski prihodki in prostovoljna nakazila sredstev);
- TRANSFERNE PRIHODKE (prihodki iz drugih javnih blagajn).

Tabela 1: Prihodki Občine Železniki za proračunsko leto 2008 v EUR:

Prihodki	Znesek	Struktura
1. Davčni prihodki	4.211.944	47,17 %
2. Nedavčni prihodki	508.002	5,69 %
3. Kapitalski prihodki	114.805	1,29 %
4. Prejete donacije	437.832	4,90 %
5. Transferni prihodki	3.655.948	40,95 %
Skupaj	8.928.531	100,00 %

Vir: Proračun Občine Železniki za leto 2008

Graf 1: Prihodki Občine Železniki

Vir: Proračun Občine Železniki za leto 2008

Med odhodke štejemo:

- TEKOČE ODHODKE (plače in drugi izdatki zaposlenim, izdatki za blago in storitve, plačila domačih in tujih obresti, prispevki delodajalcev za socialno varnost, rezerve);
- TEKOČE TRANSFERE (subvencije, transferi posameznikom in gospodinjstvom ter neprofitnim organizacijam in ustanovam, drugi domači tekoči transferi, transferi v tujino);
- INVESTICIJSKE ODHODKE (nakup in gradnja osnovnih sredstev);
- INVESTICIJSKE TRANSFERE (investicijski transferi proračunskim uporabnikom in pravnim ter fizičnim osebam, ki niso proračunski uporabniki).

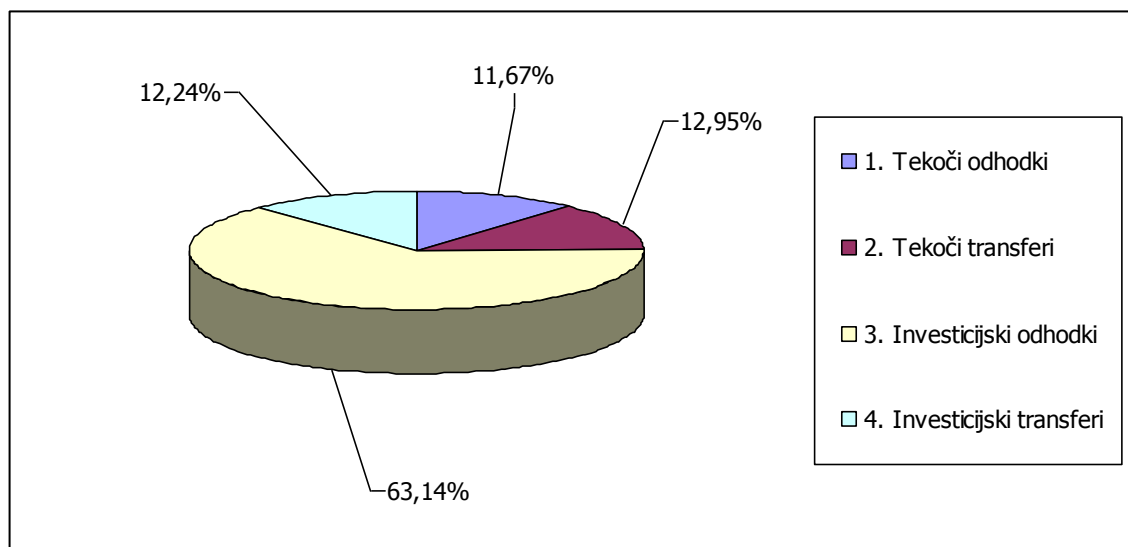
Če ima občina več odhodkov kot prihodkov se v bilanci prihodkov in odhodkov pojavi proračunski primanjkljaj, če ima več prihodkov kot odhodkov pa proračunski presežek.

Tabela 2: Odhodki Občine Železniki za proračunsko leto 2008 v EUR:

Odhodki	Znesek	Struktura
1. Tekoči odhodki	1.502.122	11,67 %
2. Tekoči transferi	1.667.794	12,95 %
3. Investicijski odhodki	8.128.033	63,14 %
4. Investicijski transferi	1.575.404	12,24 %
Skupaj	12.873.353	100,00 %

Vir: Proračun Občine Železniki za leto 2008

Graf 2: Odhodki Občine Železniki

Vir: Proračun Občine Železniki za leto 2008

2. Račun finančnih terjatev in naložb

V računu finančnih terjatev in naložb prikazujemo prejemke, ki vključujejo prejeta vračila danih posojil in prejeta sredstva od prodaje kapitalskih deležev ter izdatke, med katere štejemo porabljen sredstva danih posojil in porabljen sredstva za nakup kapitalskih deležev.

3. Račun financiranja

V računu financiranja se izkazujejo odplačila dolgov in zadolževanje, kjer gre za financiranje presežkov odhodkov nad prihodki (v bilanci prihodkov in odhodkov), financiranje presežkov izdatkov nad prejemki (v računu finančnih terjatev in naložb) in financiranje odplačil dolgov (v računu financiranja).

POSEBNI DEL

Posebni del proračuna sestavljajo finančni načrti neposrednih uporabnikov (ZJF, 10. člen). Neposredni uporabniki so državni oz. občinski organi ali organizacije ter občinska uprava (ZJF, 3. člen). Na podlagi navodila za pripravo predloga državnega proračuna pripravijo neposredni uporabniki predlog svojega finančnega načrta, ki mora vsebovati (ZJF, 16. člen):

- predstavitev ciljev, strategij in programov na posameznem področju;
- zakonske in druge podlage, na katerih temeljijo predvidene strategije in programi;
- usklajenost ciljev, strategij in programov z dokumenti dolgoročnega razvojnega načrtovanja in proračunskim memorandumom;
- izhodišča in kazalce, na katerih temeljijo izračuni in ocene potrebnih sredstev;
- druga pojasnila, ki omogočajo razumevanje predlaganih strategij in programov, in
- poročilo o doseženih ciljih in rezultatih strategij in programov s področja neposrednega uporabnika za obdobje prvega polletja tekočega leta.

V splošnem in posebnem delu proračuna se prikazujejo:

- ocena realizacije prejemkov in izdatkov za preteklo leto,
- ocena realizacije prejemkov in izdatkov za tekoče leto ter
- načrt prejemkov in izdatkov za prihodnje leto.

NAČRT RAZVOJNIH PROGRAMOV

Načrt razvojnih programov sestavljajo letni načrti oz. plani razvojnih programov neposrednih uporabnikov, ki so opredeljeni z dokumenti dolgoročnega razvojnega načrtovanja, s posebnimi zakoni ali drugimi predpisi (ZJF, 10. člen). V njem se izkazujejo načrtovani izdatki proračuna za investicije in državne pomoči v prihodnjih štirih letih, ki so razdelani po (ZJF, 12. člen):

- posameznih programih neposrednih uporabnikov,
- letih, v katerih bodo izdatki za programe bremenili proračune prihodnjih let, in
- virih financiranja za celovito izvedbo programov.

Pri pripravi skupnega načrta razvojnih programov je treba upoštevati (ZJF, 22. člen):

- da mora biti posamezni program ali projekt neposrednega uporabnika usklajen z dokumenti dolgoročnega razvojnega načrtovanja in s proračunskim memorandumom;
- da mora biti posamezni investicijski projekt ali program neposrednega uporabnika v skladu s predpisano metodologijo za izdelavo investicijske dokumentacije in potrjen najmanj na ravni predinvesticijske zasnove in
- merila in način uporabe meril za izbiro med konkurenčnimi programi ali projekti.

4.1.4 Postopek za sprejem proračuna

Postopek priprave in sprejema proračuna je določen z zakonom o javnih financah. Župan mora predložiti občinskemu svetu (13. člen ZJF):

- predlog občinskega proračuna z obrazložitvami;
- program prodaje občinskega finančnega in stvarnega premoženja za prihodnje leto, ki je potrebna zaradi zagotavljanja prejemkov proračuna, z obrazložitvami;
- predloge finančnih načrtov javnih skladov in agencij, katerih ustanovitelj je občina, za prihodnje leto z obrazložitvami in
- predloge predpisov občine, ki so potrebni za izvršitev predloga občinskega proračuna.

Občinski svet mora proračun sprejeti v roku, ki omogoča uveljavitev proračuna s prvim januarjem leta, za katero se sprejema proračun. V tridesetih dneh po njegovem sprejetju ga župan predloži ministrstvu, pristojnemu za finance.

Same postopke sprejemanja proračuna natančneje določa poslovnik občinskega sveta. V Poslovniku občinskega sveta Občine Železniki postopek za sprejem proračuna vsebuje 11 členov in je bil sprejet na 8. redni seji, dne 15. 9. 1999, ter določa:

- da se občinski proračun sprejme za proračunsko leto, ki se začne in konča hkrati s proračunskim letom za državni proračun (85. člen poslovnika);
- da mora župan:
 - predložiti predlog proračuna občine za naslednje proračunsko leto občinskemu svetu najkasneje do 31. oktobra tekočega leta;
 - predložiti, skupaj s predlogom proračuna občine, tudi izhodišča za sestavo proračuna;
 - poslati predsednikom delovnih teles in vsem svetnikom predlog proračuna občine in izhodišča za sestavo proračuna ter sklicati sejo, na kateri bo občinski svet opravil razpravo o predlogu proračuna občine;
 - na seji občinskega sveta predstaviti predlog proračuna občine (86. člen poslovnika);
- da lahko predsedniki delovnih teles v petnajstih dneh od vložitve predloga proračuna občine skličejo seje delovnih teles, na katerih župan in predstavniki občinske uprave pojasnijo predlog proračuna občine (87. člen poslovnika);
- da lahko svetniki k predlogu proračuna predložijo županu pisne pripombe in predloge v desetih dneh po opravljeni splošni razpravi (88. člen poslovnika);
- da se župan najkasneje v petnajstih dneh opredeli do vloženih pripomb in predlogov ter pripravi dopolnjen predlog proračuna občine ter skliče sejo sveta občinskega sveta, na kateri se bo razpravljalo in odločalo o sprejetju proračuna (89. člen poslovnika);
- da lahko svetniki na dopolnjen predlog proračuna vložijo amandmaje v pisni obliki, najkasneje tri dni pred sejo občinskega sveta (90. člen poslovnika);
- da lahko pred začetkom razprave, v kateri občinski svet razpravlja o posameznih delih predloga občine, župan ali predstavnik občinske uprave najprej dodatno obrazloži predlog proračuna občine (91. člen poslovnika);
- da predsedujoči, ko je končano glasovanje po delih, ugotovi, ali je proračun medsebojno usklajen po delih ter glede prihodkov in odhodkov – če ta je usklajen, občinski svet glasuje o njem v celoti (92. člen poslovnika);
- da župan, če ugotovi, da proračun ni usklajen, določi rok, v katerem se pripravi predlog za uskladitev, in sicer datum naslednje seje oziroma trajanje odmora, v katerem strokovna služba pripravi predlog uskladitve – občinski svet glasuje o predlogu uskladitve, in če je predlog sprejet, občinski svet glasuje o proračunu v celoti (93. člen poslovnika);
- da občinski svet, če proračun ni sprejet, določi rok, v katerem mora župan predložiti nov predlog proračuna (94. člen poslovnika) ter
- da lahko župan med letom predlaga rebalans proračuna občine (95. člen poslovnika).

4.1.5 Izvajanje proračuna

Izvajati proračun pomeni zbrati tiste prihodke, ki so predvideni s proračunom, in jih potrošiti za tiste namene in v tistem obsegu, kot je predvideno v proračunu (Pernek, 1999b, str. 32).

Z namenom, da bi se zagotovil nadzor pri porabi proračunskih prihodkov, da bi se v celoti uresničili tisti cilji in naloge, ki se financirajo iz proračuna ter da bi se preprečile morebitne nepravilnosti in zlorabe pri razpolaganju s proračunskimi sredstvi, je predpisan točno določen in relativno enoten postopek porabe proračunskih sredstev (prihodkov). Proračun se namreč izvaja po naslednjih zaporednih fazah:

- odpiranje kredita,
- angažiranje kredita,
- ugotovitev obstoja dolga,
- izdaja odredbe za plačilo in
- izdaja plačilnega naloga.

Prihodki in odhodki v proračunu morajo biti uravnoteženi. Vzpostavitev porušenega proračunskega ravnotežja (če so prihodki večji od odhodkov – suficit oz., če so odhodki večji od prihodkov – deficit) se izvaja s t. i. rebalansom proračuna. Gre za ponovno uskladitev predvidenih odhodkov in prihodkov. Sprejme ga občinski svet na predlog župana. Gre za akt občine o spremembi proračuna med proračunskim letom.

4.1.6 Proračunski nadzor

Proračun moramo nadzirati, da bi preprečili morebitne zlorabe pri razpolaganju s proračunskimi prihodki in da bi zagotovili, da bi se prihodki uporabili za tiste namene, kot je v proračunu predvideno.

Glede na ČASOVNO OBDOBJE ločimo predhodni (preventivni) in naknadni (posteriorski) proračunski nadzor. Predhodni nadzor preprečuje nepravilnosti pri razpolaganju s proračunskimi sredstvi, naknadni pa ugotavlja, če je pri razpolaganju s proračunskimi sredstvi prihajalo do kakšnih nepravilnosti ali zlorab.

Glede na ORGANE, ki izvajajo nadzor, ločimo upravni (administrativni), računsko sodni in politični proračunski nadzor. Pri upravnem nadzoru nadrejeni organ nadzira poslovanje podrejenega organa. Najvišji organ uprave proračunskega nadzora je MF. Računsko sodni nadzor izvajajo neodvisni organi. Politični nadzor pa opravlja predstavniško telo (parlament), tako med proračunskim letom, kakor tudi po izteku proračunskega leta, tj. po zaključnem računu proračuna.

Glede na RAZMERJE med organi in koristniki proračunskih sredstev ločimo notranji (interni) in zunanji (eksterni) proračunski nadzor. Notranji nadzor poteka znotraj uporabnikov proračunskih sredstev, zunanji nadzor pa opravljajo organi zunaj uporabnikov proračunskih sredstev (npr. upravni organi).

Glede na VSEBINO ločimo proračunski nadzor zakonitosti in proračunski nadzor namenskosti. Pri nadzoru zakonitosti pristojni organ ugotavlja, ali je bilo zbiranje in razpolaganje s proračunskimi sredstvi v skladu s pravnimi predpisi, pri nadzoru namenskosti pa se opozarja na primere neracionalnega in nenamenskega razpolaganja z družbenimi sredstvi.

4.2 ZAKLJUČNI RAČUN PRORAČUNA

Zaključni račun proračuna nam prikazuje končno sliko izvajanja proračuna. Sprejme se po enakem postopku, kot je bil sprejet proračun, in ob sodelovanju istih organov, ki so sodelovali pri sestavljanju in sprejemanju proračuna.

Zaključni račun proračuna sestavljata:

- splošni del zaključnega računa proračuna (bilanca prihodkov in odhodkov, račun finančnih terjatev in naložb ter račun financiranja) in
- posebni del zaključnega računa proračuna (realizirani finančni načrti neposrednih uporabnikov).

Skupaj z zaključnim računom proračuna je potrebno sprejeti tudi premoženjsko bilanco na dan 31. 12. tistega leta, ko je bil sprejet zaključni račun proračuna. Ker ju občina sestavi ob koncu proračunskega obdobja, nam tako zaključni račun proračuna kot premoženjska bilanca kažeta poslovanje občine v tem obdobju.

4.3 OPREDELITEV ANALIZE POSLOVANJA

Pri analizi poslovanja Občine Železniki za obdobje petih let, gre za medsebojno primerjavo zaključnih računov proračuna posameznega leta. Zaključni račun proračuna je akt občine, v katerem so predvideni in realizirani prihodki in drugi prejemki ter odhodki in drugi izdatki občine za preteklo leto. Vsebuje tudi obrazložitev, ki zajema podatke iz bilance stanja ter pojasnilo odstopanj. Sprejme ga občinski svet, potem ko župan na začetku novega proračunskega leta pripravi predlog zaključnega računa proračuna za preteklo leto.

4.3.1 Analiza prihodkov Občine Železniki

Tabela 3: Prikaz prihodkov Občine Železniki po ekonomski klasifikaciji od leta 2003 do leta 2007 v EUR in izračun indeksov s stalno osnovo z baznim letom 2003

Bilanca prihodkov	Leto 2003	Leto 2004	Leto 2005	Leto 2006	Leto 2007	I04/03	I05/03	I06/03	I07/03
1. Davčni prihodki	1.971.918	2.014.323	1.965.641	2.203.122	4.058.571	102,2	99,7	111,7	205,8
• Davki na dohodek in dobiček	1.539.731	1.629.626	1.629.760	1.746.435	3.613.224	105,8	105,8	113,4	234,7
• Davki na premoženje	311.889	272.188	223.381	315.171	315.430	87,3	71,6	101,1	101,1
• Domači davki na blago in storitve	120.298	112.509	112.500	141.516	129.917	93,5	93,5	117,6	108
• Drugi davki	0	0	0	0	0	/	/	/	/
2. Nedavčni prihodki	472.183	455.262	461.533	442.788	515.492	96,4	97,7	93,8	109,2
• Udeležba na dobičku in dohodki od premoženja	178.471	160.297	176.543	197.568	206.014	89,8	98,9	110,7	115,4
• Takse in pristojbine	12.253	10.807	8.446	7.494	6.587	88,2	68,9	61,2	53,8
• Denarne kazni	630	1.195	3.163	589	1.737	189,7	502,1	93,5	275,7
• Prihodki od prodaje blaga in storitev	149.379	138.255	63.939	89.915	148.339	92,6	42,8	60,2	99,3
• Drugi nedavčni prihodki	131.450	144.708	209.442	147.222	152.815	110,1	159,3	112	116,3
3. Kapitalski prihodki	1.136	6.062	552	13.806	161.008	533,6	48,6	1.215,3	14.173,2
• Prihodki od prodaje osnovnih sredstev	0	0	0	0	0	/	/	/	/
• Prihodki od prodaje zalog	0	0	0	0	0	/	/	/	/
• Prihodki od prodaje zemljišč	1.136	6.062	552	13.806	161.008	533,6	48,6	1.215,3	14.173,2
4. Prejete donacije	2.003	10.432	0	6.134	2.619.562	520,8	0	306,2	130.781,9
• Prejete donacije iz domačih virov	2.003	10.432	0	6.134	7.520	520,8	0	306,2	375,4
• Prejete donacije iz tujine	0	0	0	0	0	/	/	/	/
• Prejete donacije za odpravo posledic poplave	0	0	0	0	2.612.042	/	/	/	/
5. Transferni prihodki	1.025.149	1.142.034	1.427.075	1.482.922	1.253.294	111,4	139,2	144,7	122,3
Prihodki skupaj	3.472.389	3.628.113	3.854.801	4.148.772	8.607.927	104,5	111	119,5	247,9

Vir: Odlok o zaključnem računu proračuna Občine Železniki od leta 2003 do leta 2007

V tabeli 3 so prikazani prihodki Občine Železniki od leta 2003 do leta 2007. Leto 2003 je bazno leto. Celotni prihodki Občine so se glede na leto 2003 povečevali tako, da so v letu 2004 narasli za 4,5 %, v letu 2005 za 11 %, v letu 2006 za 19,5 % in v letu 2007 za kar 147,9 %! Na to naraščanje v letu 2007 sta najbolj vplivali dve postavki, in sicer naraščanje davkov na dohodek in dobiček ter prejete donacije za odpravo posledic poplave. Davki na dohodek in dobiček so se leta 2007, glede na leto 2003, povečali za 134,7 %, prejete donacije za odpravo posledic poplave pa so znašale 2.612.042 evrov. To sta torej razloga za več kot 100 % rast celotnih prihodkov leta 2007, glede na ostala štiri prejšnja leta.

Davčni prihodki so glede na bazno leto leta 2004 narasli za 2,2 %, leta 2005 so se zmanjšali za 0,3 %, leta 2006 so zopet narasli za 11,7 % in leta 2007 za 105,8 %. V okvir davčnih prihodkov spadajo tudi drugi davki, ki pa so bili vsa leta enaki nič.

Nedavčni prihodki so se glede na leto 2003 v letu 2004 zmanjšali za 3,6 %, leta 2005 za 2,3 % in leta 2006 za 6,2 %, leta 2007 pa so se povečali za 9,2 %.

Kapitalski prihodki predstavljajo prihodke od prodaje zemljišč, kar pomeni, da je njihovo gibanje odvisno od prodaje občinskega premoženja. Kapitalski prihodki so se glede na leto 2003 v letu 2004 povečali za 433,6 %, v naslednjem letu pa so se znižali za 51,4 %. V letu 2006 so se povečali za 1.115,3 %, v letu 2007 pa za 14.073,2 %.

Prejete donacije so se leta 2004 povečale za 420,8 %, leta 2005 občina ni imela donacij, leta 2006 so se povečale za 206,2 %, leta 2007 pa za vrtočlavih 130.681,9 %.

Transferne prihodke večinoma sestavljajo prihodki iz drugih javnofinančnih institucij. Gre za prejeta sredstva iz državnega proračuna. Glede na leto 2003 so se le-ti v letu 2004 povečali za 11,4 %, leta 2005 za 39,2 %, leta 2006 za 44,7 % in leta 2007 za 22,3 %.

Graf 3: Prikaz gibanja prihodkov Občine Železniki po skupinah od leta 2003 do leta 2007 v EUR

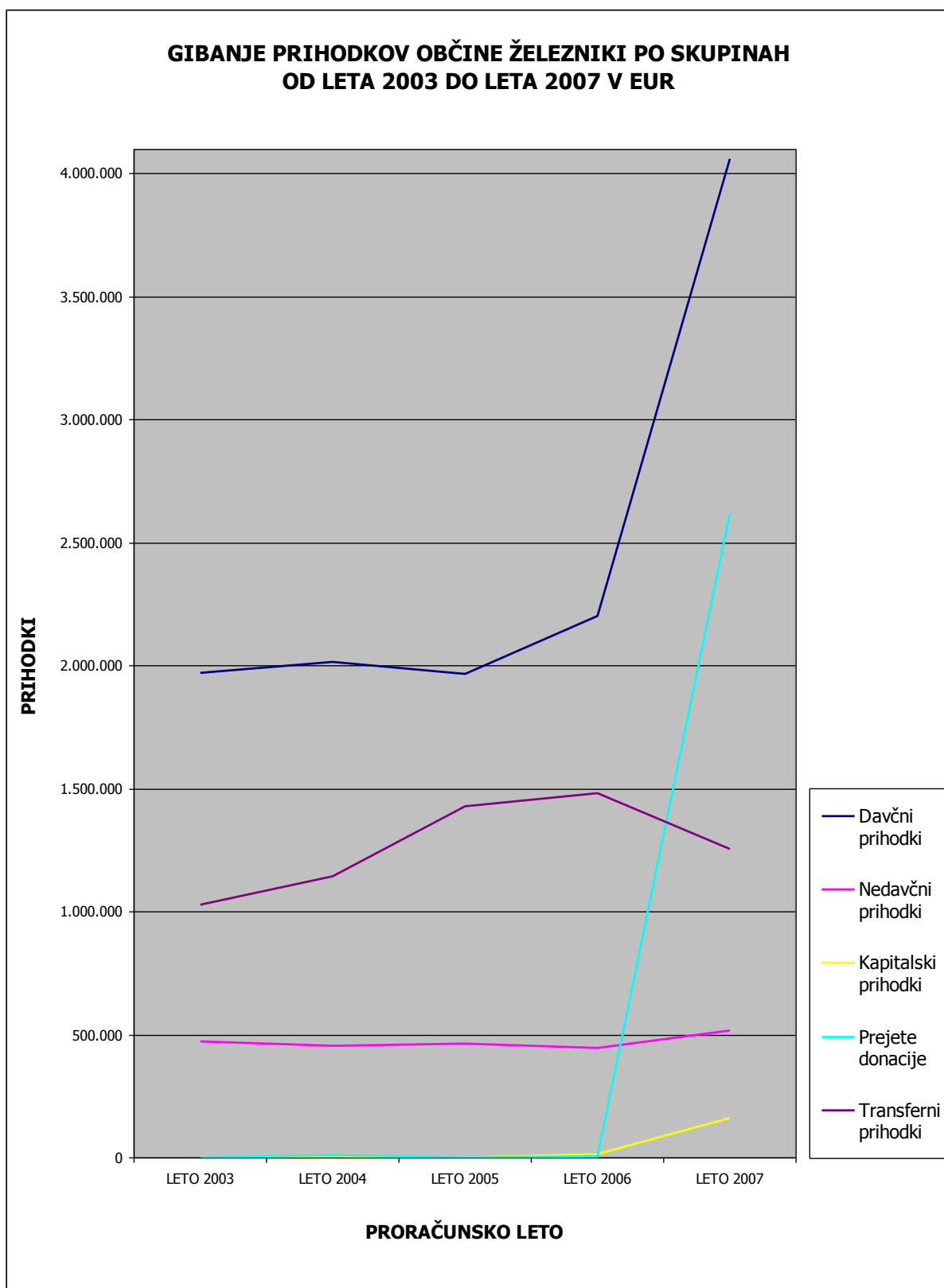

Tabela 4: Prikaz prihodkov Občine Železniki po ekonomski klasifikaciji od leta 2003 do leta 2007 v EUR in izračun verižnih indeksov po posameznih letih

Bilanca prihodkov	Leto 2003	Leto 2004	Leto 2005	Leto 2006	Leto 2007	V04	V05	V06	V07
1. Davčni prihodki	1.971.918	2.014.323	1.965.641	2.203.122	4.058.571	102,2	97,6	112,1	184,2
• Davki na dohodek in dobiček	1.539.731	1.629.626	1.629.760	1.746.435	3.613.224	105,8	100	107,2	206,9
• Davki na premoženje	311.889	272.188	223.381	315.171	315.430	87,3	82,1	141,1	100,1
• Domači davki na blago in storitve	120.298	112.509	112.500	141.516	129.917	93,5	100	125,8	91,8
• Drugi davki	0	0	0	0	0	/	/	/	/
2. Nedavčni prihodki	472.183	455.262	461.533	442.788	515.492	96,4	101,4	95,9	116,4
• Udeležba na dobičku in dohodki od premoženja	178.471	160.297	176.543	197.568	206.014	89,8	110,1	111,9	104,3
• Takse in pristojbine	12.253	10.807	8.446	7.494	6.587	88,2	78,2	88,7	87,9
• Denarne kazni	630	1.195	3.163	589	1.737	189,7	264,7	18,6	295
• Prihodki od prodaje blaga in storitev	149.379	138.255	63.939	89.915	148.339	92,6	46,2	140,6	165
• Drugi nedavčni prihodki	131.450	144.708	209.442	147.222	152.815	110,1	144,7	70,3	103,8
3. Kapitalski prihodki	1.136	6.062	552	13.806	161.008	533,6	9,1	2.501,1	1.166,2
• Prihodki od prodaje osnovnih sredstev	0	0	0	0	0	/	/	/	/
• Prihodki od prodaje zalog	0	0	0	0	0	/	/	/	/
• Prihodki od prodaje zemljišč	1.136	6.062	552	13.806	161.008	533,6	9,1	2.501,1	1.166,2
4. Prejete donacije	2.003	10.432	0	6.134	2.619.562	520,8	0	/	42.705,1
• Prejete donacije iz domačih virov	2.003	10.432	0	6.134	7.520	520,8	0	/	122,6
• Prejete donacije iz tujine	0	0	0	0	0	/	/	/	/
• Prejete donacije za odpravo posledic poplave	0	0	0	0	2.612.042	/	/	/	/
5. Transforni prihodki	1.025.149	1.142.034	1.427.075	1.482.922	1.253.294	111,4	125	103,9	84,5
Prihodki skupaj	3.472.389	3.628.113	3.854.801	4.148.772	8.607.927	104,5	106,2	107,6	207,5

Vir: Odlok o zaključnem računu proračuna Občine Železniki od leta 2003 do leta 2007

Iz tabele 4 je razvidno, da so davčni prihodki leta 2004, 2006 in 2007 naraščali glede na njihova predhodna leta, leta 2005 pa so se glede na leto 2004 zmanjšali za 2,4 %. Nedavčni prihodki so se v letih 2004 in 2006 zmanjševali, v letih 2005 in 2007 pa glede na predhodna leta naraščali. Kapitalski prihodki so se v letu 2004 povečali za 433,6 % glede na leto prej, nato so padli, v letih 2006 in 2007 pa spet narasli, tako da so se v letu 2006 glede na leto 2005 povečali za 2.401,1 % in v letu 2007 glede na leto 2006 za 1.066,2 %. Prejete donacije so največji skok zabeležile leta 2007, ko so se povečale za kar 42.705,1 %! Transforni prihodki so v letih 2004, 2005 in 2006 glede na predhodna leta naraščali, leta 2007 pa so se glede na leto 2006 zmanjšali za 15,5 %.

Tabela 5: Prikaz prihodkov Občine Železniki po ekonomski klasifikaciji od leta 2003 do leta 2007 v EUR in izračun strukturnega deleža po posameznih letih v %

Bilanca prihodkov	Leto 2003	Leto 2004	Leto 2005	Leto 2006	Leto 2007	Deleži v letu 2003	Deleži v letu 2004	Deleži v letu 2005	Deleži v letu 2006	Deleži v letu 2007
1. Davčni prihodki	1.971.918	2.014.323	1.965.641	2.203.122	4.058.571	56,8	55,5	51	53,1	47,1
• Davki na dohodek in dobiček	1.539.731	1.629.626	1.629.760	1.746.435	3.613.224	44,3	44,9	42,3	42,1	41,9
• Davki na premoženje	311.889	272.188	223.381	315.171	315.430	9	7,5	5,8	7,6	3,7
• Domači davki na blago in storitve	120.298	112.509	112.500	141.516	129.917	3,5	3,1	2,9	3,4	1,5
• Drugi davki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Nedavčni prihodki	472.183	455.262	461.533	442.788	515.492	13,6	12,5	12	10,7	6
• Udeležba na dobičku in dohodki od premoženja	178.471	160.297	176.543	197.568	206.014	5,1	4,4	4,6	4,8	2,4
• Takse in pristojbine	12.253	10.807	8.446	7.494	6.587	0,4	0,3	0,2	0,2	0,1
• Denarne kazni	630	1.195	3.163	589	1.737	0,01	0,03	0,1	0,01	0,02
• Prihodki od prodaje blaga in storitev	149.379	138.255	63.939	89.915	148.339	4,3	3,8	1,7	2,2	1,7
• Drugi nedavčni prihodki	131.450	144.708	209.442	147.222	152.815	3,8	4	5,4	3,5	1,8
3. Kapitalski prihodki	1.136	6.062	552	13.806	161.008	0,04	0,2	0,01	0,3	1,9
• Prihodki od prodaje osnovnih sredstev	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
• Prihodki od prodaje zalog	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
• Prihodki od prodaje zemljišč	1.136	6.062	552	13.806	161.008	0,04	0,2	0,01	0,3	1,9
4. Prejete donacije	2.003	10.432	0	6.134	2.619.562	0,06	0,3	0	0,2	30,4
• Prejete donacije iz domačih virov	2.003	10.432	0	6.134	7.520	0,06	0,3	0	0,2	0,1
• Prejete donacije iz tujine	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
• Prejete donacije za odpravo posledic poplave	0	0	0	0	2.612.042	0	0	0	0	30,3
5. Transferni prihodki	1.025.149	1.142.034	1.427.075	1.482.922	1.253.294	29,5	31,5	37	35,7	14,6
Prihodki skupaj	3.472.389	3.628.113	3.854.801	4.148.772	8.607.927	100	100	100	100	100

Vir: Odlok o zaključnem računu proračuna Občine Železniki od leta 2003 do leta 2007

Iz tabele 5 je razvidno, da imajo v celotnem obravnavanem obdobju največji delež davčni prihodki, sledijo jim transferni prihodki, nato nedavčni prihodki ter prejete donacije in kapitalski prihodki.

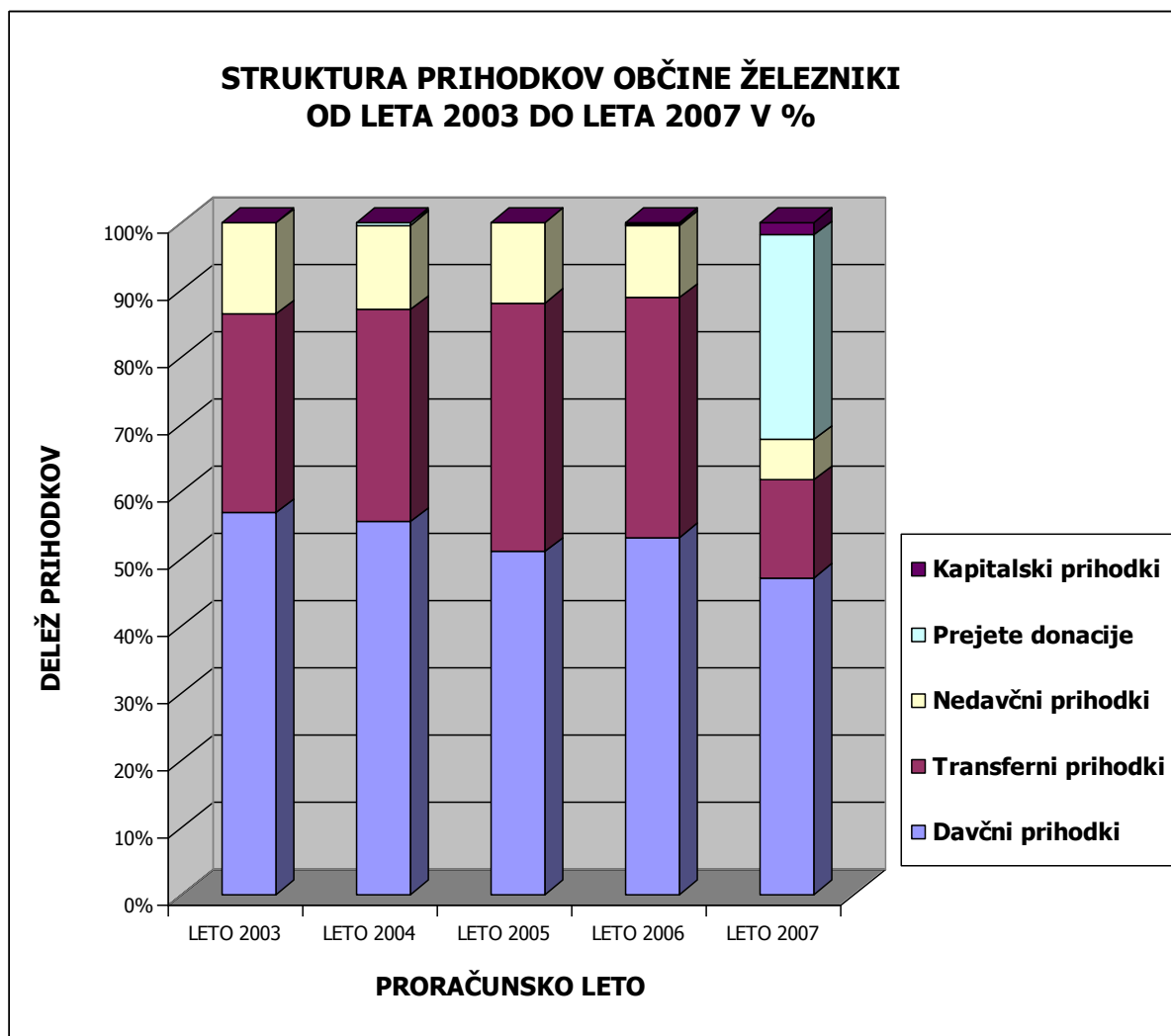
Če pogledamo podrobneje vidimo, da so davčni prihodki v letu 2003 zavzemali 56,8 % delež, v letu 2004 55,5 % delež, v letu 2005 51 % delež, v letu 2006 53,1 % delež in v letu 2007 47,1 % delež. Glede na leto 2003 so se davčni prihodki zmanjšali, in sicer leta 2004 za 1,3 odstotne točke, leta 2005 za 5,8 odstotne točke, leta 2006 za 3,7 odstotne točke in leta 2007 za 9,7 odstotne točke. V okviru davčnih prihodkov imajo največji delež davki na dohodek in dobiček, sledijo jim davki na premoženje ter domači davki na blago in storitve ter drugi davki, ki pa so bili v celotnem petletnem obdobju enaki nič. Davki na dohodek in dobiček so vsako leto zavzemali več kot 40 % delež davčnih prihodkov, in sicer leta 2003 44,3 % delež, leta 2004 44,9 % delež, leta 2005 42,3 % delež, leta 2006 42,1 % delež in leta 2007 41,9 % delež.

Delež transfernih prihodkov, kot druge največje skupine prihodkov, je v petletnem obdobju v povprečju znašal 29,7 %. Leta 2003 je bil delež 29,5 %, v naslednjih dveh letih pa 31,5 % in 37 %. Nato je delež začel upadati, tako da je leta 2006 znašal 35,7 %, leta 2007 pa 14,6 %.

Nedavčni prihodki so se iz leta v leto zmanjševali. V letu 2003 je njihov delež znašal 13,6 %. Glede na leto 2003 so se leta 2004 zmanjšali za 1,1 odstotne točke, leta 2005 za 1,6 odstotne točke, leta 2006 za 2,9 odstotne točke in leta 2007 za 7,6 odstotne točke. Znotraj te skupine prihodkov imajo največji delež udeležba na dobičku in dohodki od premoženja, sledijo jim drugi nedavčni prihodki, prihodki od prodaje blaga in storitev, takse in pristojbine ter denarne kazni.

Zelo majhen delež celotnih prihodkov predstavljajo kapitalski prihodki in prejete donacije. Gibanje kapitalskih prihodkov in prejetih donacij je zavzemalo od 0,06 % do 1,9 % celotnih prihodkov. Izjema je leto 2007, v katerem je Občina Železniki prejela donacije za odpravo posledic poplave, katerih delež je znašal 30,3 %.

Graf 4: Prikaz strukture prihodkov Občine Železniki po ekonomski klasifikaciji od leta 2003 do leta 2007 v %

4.3.2 Analiza odhodkov Občine Železniki

Tabela 6: Prikaz odhodkov Občine Železniki po ekonomski klasifikaciji od leta 2003 do leta 2007 v EUR in izračun indeksov s stalno osnovo z baznim letom 2003

Bilanca odhodkov	Leto 2003	Leto 2004	Leto 2005	Leto 2006	Leto 2007	I04/03	I05/03	I06/03	I07/03
1. Tekoči odhodki	858.147	890.406	948.039	1.009.813	1.231.586	103,8	110,5	117,7	143,5
• Plače in drugi izdatki	208.322	202.342	205.631	208.542	283.893	97,1	98,7	100,1	136,3
• Prispevki delodajalcev za socialno varnost	31.117	34.607	34.033	34.591	44.424	111,2	109,4	111,2	142,8
• Izdatki za blago in storitve	557.767	588.075	615.517	667.568	784.079	105,4	110,4	119,7	140,6
• Plačila domačih obresti	9.594	7.947	7.734	9.920	13.695	82,8	80,6	103,4	142,7
• Rezerve	51.347	57.435	85.124	89.192	105.495	111,9	165,8	173,7	205,5
2. Tekoči transferi	1.072.408	1.208.759	1.327.008	1.415.818	2.103.659	112,7	123,7	132	196,2
• Subvencije	80.158	86.447	85.286	86.393	92.434	107,8	106,4	107,8	115,3
• Transferi posameznikom in gospodinjstvom	593.623	698.281	798.033	861.167	1.496.207	117,6	134,4	145,1	252
• Transferi neprofitnim organizacijam in ustanovam	133.827	146.624	162.510	164.106	184.235	109,6	121,4	122,6	137,7
• Drugi tekoči domači transferi	264.800	277.407	281.179	304.152	330.783	104,8	106,2	114,9	124,9
• Tekoči transferi v tujino	0	0	0	0	0	/	/	/	/
3. Investicijski odhodki	1.176.451	1.295.031	1.400.960	1.572.754	1.924.463	110,1	119,1	133,7	163,6
• Nakup in gradnja osnovnih sredstev	1.176.451	1.295.031	1.400.960	1.572.754	1.924.463	110,1	119,1	133,7	163,6
4. Investicijski transferi	66.356	158.328	171.317	141.871	170.554	238,6	258,2	213,8	257
Odhodki skupaj	3.173.362	3.552.524	3.847.324	4.140.256	5.430.262	111,9	121,2	130,5	171,1

Vir: Odlok o zaključnem računu proračuna Občine Železniki od leta 2003 do leta 2007

V tabeli 6 so prikazani odhodki Občine Železniki od leta 2003 do leta 2007. Razdeljeni so v štiri skupine, in sicer tekoči odhodki, tekoči transferi, investicijski odhodki in investicijski transferi. Leto 2003 je bazno leto. Celotni odhodki Občine so se glede na leto 2003, ko so znašali 3.173.362 evrov, povečevali tako, da so v letu 2004 narasli za 11,9 %, v letu 2005 za 21,2 %, v letu 2006 za 30,5 % in v letu 2007 za 71,1 %.

Tekoči odhodki imajo trend naraščanja. Glede na leto 2003 so se leta 2004 povečali za 3,8 %, leta 2005 za 10,5 %, leta 2006 za 17,7 % in leta 2007 za 43,5 %.

Trend naraščanja imajo tudi tekoči transferi. Le-ti so se glede na leto 2003 povečevali, in sicer leta 2004 za 12,7 %, leta 2005 za 23,7 %, leta 2006 za 32 % in leta 2007 za 96,2 %.

Prav tako so v celotnem petletnem obdobju trend naraščanja zabeležili še investicijski odhodki. V letu 2004 so se povečali za 10,1 %, v letu 2005 za 19,1 %, v letu 2006 za 33,7 % in v letu 2007 za 63,6 % glede na bazno leto.

Glede na leto 2003 so investicijski transferi leta 2004 narasli za 138,6 %, leta 2005 pa za 158,2 %. Leta 2006 so se zmanjšali za 44,4 odstotne točke glede na leto prej, leta 2007 pa za 1,2 odstotne točke glede na leto 2005.

Graf 5: Prikaz gibanja odhodkov Občine Železniki po skupinah od leta 2003 do leta 2007 v EUR

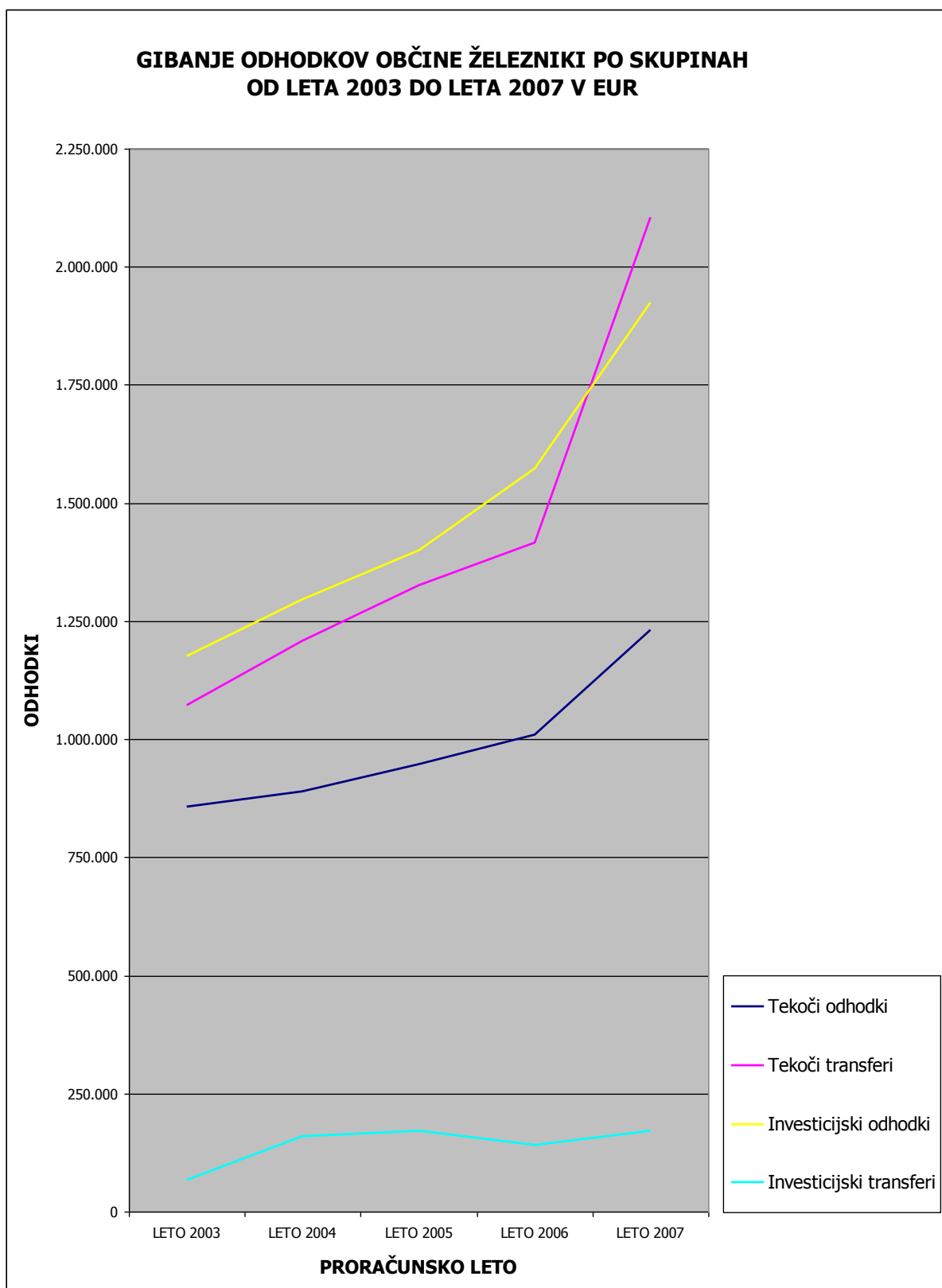

Tabela 7: Prikaz odhodkov Občine Železniki po ekonomski klasifikaciji od leta 2003 do leta 2007 v EUR in izračun verižnih indeksov po posameznih letih

Bilanca odhodkov	Leto 2003	Leto 2004	Leto 2005	Leto 2006	Leto 2007	V04	V05	V06	V07
1. Tekoči odhodki	858.147	890.406	948.039	1.009.813	1.231.586	103,8	106,5	106,5	122
• Plače in drugi izdatki	208.322	202.342	205.631	208.542	283.893	97,1	101,6	101,4	136,1
• Prispevki delodajalcev za socialno varnost	31.117	34.607	34.033	34.591	44.424	111,2	98,3	101,6	128,4
• Izdatki za blago in storitve	557.767	588.075	615.517	667.568	784.079	105,4	104,7	108,5	117,5
• Plačila domačih obresti	9.594	7.947	7.734	9.920	13.695	82,8	97,3	128,3	138,1
• Rezerve	51.347	57.435	85.124	89.192	105.495	111,9	148,2	104,8	118,3
2. Tekoči transferi	1.072.408	1.208.759	1.327.008	1.415.818	2.103.659	112,7	109,8	106,7	148,6
• Subvencije	80.158	86.447	85.286	86.393	92.434	107,8	98,7	101,3	107
• Transferi posameznikom in gospodinjstvom	593.623	698.281	798.033	861.167	1.496.207	117,6	114,3	107,9	173,7
• Transferi neprofitnim organizacijam in ustanovam	133.827	146.624	162.510	164.106	184.235	109,6	110,8	101	112,3
• Drugi tekoči domači transferi	264.800	277.407	281.179	304.152	330.783	104,8	101,4	108,2	108,8
• Tekoči transferi v tujino	0	0	0	0	0	/	/	/	/
3. Investicijski odhodki	1.176.451	1.295.031	1.400.960	1.572.754	1.924.463	110,1	108,2	112,3	122,4
• Nakup in gradnja osnovnih sredstev	1.176.451	1.295.031	1.400.960	1.572.754	1.924.463	110,1	108,2	112,3	122,4
4. Investicijski transferi	66.356	158.328	171.317	141.871	170.554	238,6	108,2	82,8	120,2
Odhodki skupaj	3.173.362	3.552.524	3.847.324	4.140.256	5.430.262	111,9	108,3	107,6	131,2

Vir: Odlok o zaključnem računu proračuna Občine Železniki od leta 2003 do leta 2007

Iz tabele 7 je razvidno, da so glede na predhodna leta tekoči odhodki, tekoči transferi in investicijski odhodki naraščali. Investicijski transferi so v letih 2004, 2005 in 2007 naraščali glede na predhodna leta, leta 2006 pa so se zmanjšali za 17,2 % glede na leto 2005.

Celotni odhodki so prav tako naraščali. Leta 2004 so se glede na leto 2003 povečali za 11,9 %, leta 2005 za 8,3 % glede na leto 2004, leta 2006 za 7,6 % glede na leto 2005 in leta 2007 za 31,2 % glede na leto 2006.

Tabela 8: Prikaz odhodkov Občine Železniki po ekonomski klasifikaciji od leta 2003 do leta 2007 v EUR in izračun strukturnega deleža po posameznih letih v %

Bilanca odhodkov	Leto 2003	Leto 2004	Leto 2005	Leto 2006	Leto 2007	Deleži v letu 2003	Deleži v letu 2004	Deleži v letu 2005	Deleži v letu 2006	Deleži v letu 2007
1. Tekoči odhodki	858.147	890.406	948.039	1.009.813	1.231.586	27	25	24,6	24,4	22,7
• Plače in drugi izdatki	208.322	202.342	205.631	208.542	283.893	6,6	5,7	5,3	5	5,2
• Prispevki delodajalcev za socialno varnost	31.117	34.607	34.033	34.591	44.424	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8
• Izdatki za blago in storitve	557.767	588.075	615.517	667.568	784.079	17,6	16,6	16	16,1	14,4
• Plačila domačih obresti	9.594	7.947	7.734	9.920	13.695	0,3	0,2	0,2	0,2	0,3
• Rezerve	51.347	57.435	85.124	89.192	105.495	1,6	1,6	2,2	2,2	2
2. Tekoči transferi	1.072.408	1.208.759	1.327.008	1.415.818	2.103.659	33,8	34	34,5	34,2	38,7
• Subvencije	80.158	86.447	85.286	86.393	92.434	2,6	2,4	2,2	2,1	1,7
• Transferi posameznikom in gospodinjstvom	593.623	698.281	798.033	861.167	1.496.207	18,7	19,7	20,8	20,8	27,5
• Transferi neprifitnim organizacijam in ustanovam	133.827	146.624	162.510	164.106	184.235	4,2	4,1	4,2	4	3,4
• Drugi tekoči domači transferi	264.800	277.407	281.179	304.152	330.783	8,3	7,8	7,3	7,3	6,1
• Tekoči transferi v tujino	0	0	0	0	0	/	/	/	/	/
3. Investicijski odhodki	1.176.451	1.295.031	1.400.960	1.572.754	1.924.463	37,1	36,5	36,4	38	35,4
• Nakup in gradnja osnovnih sredstev	1.176.451	1.295.031	1.400.960	1.572.754	1.924.463	37,1	36,5	36,4	38	35,4
4. Investicijski transferi	66.356	158.328	171.317	141.871	170.554	2,1	4,5	4,5	3,4	3,2
Odhodki skupaj	3.173.362	3.552.524	3.847.324	4.140.256	5.430.262	100	100	100	100	100

Vir: Odlok o zaključnem računu proračuna Občine Železniki od leta 2003 do leta 2007

Iz tabele 8 je razvidno, da imajo v celotnem obravnavanem obdobju največji delež investicijski odhodki, sledijo jim tekoči transferi, nato tekoči odhodki in investicijski transferi.

Če pogledamo podrobneje vidimo, da so investicijski odhodki v celotnem petletnem obdobju vsako leto zavzemali več kot 30 % delež, in sicer v letu 2003 37,1 % delež, v letu 2004 36,5 % delež, v letu 2005 36,4 % delež, v letu 2006 38 % delež in v letu 2007 35,4 % delež. Glede na leto 2003 so se investicijski odhodki leta 2004 zmanjšali za 0,6 odstotne točke, leta 2005 za 0,7 odstotne točke, leta 2006 so se povečali za 0,9 odstotne točke in leta 2007 zopet zmanjšali za 1,7 odstotne točke.

Tudi tekoči transferi, kot druga največja skupina odhodkov, so v celotnem petletnem obdobju vsako leto zavzemali več kot 30 % delež. Leta 2003 je bil delež 33,8 %, leta 2004 34 %, leta 2005 34,5 %, leta 2006 34,2 % in leta 2007 38,7 %. V okviru tekočih transferov imajo največji delež transferi posameznikom in gospodinjstvom, sledijo jim drugi tekoči domači transferi, transferi neprofitnim organizacijam in ustanovam ter subvencije. Tekoči transferi v tujino so bili v celotnem petletnem obdobju enaki nič. Transferi posameznikom in gospodinjstvom so leta 2003 zavzemali 18,7 % delež, leta 2004 19,7 % delež, leta 2005 in 2006 20,8 % delež ter leta 2007 27,5 % delež.

Delež tekočih odhodkov je v petletnem obdobju v povprečju znašal 24,7 %. Vidimo lahko, da imajo trend upadanja, saj je bil delež leta 2003 27 %, leta 2004 25 %, leta 2005 24,6 %, leta 2006 24,4 % in leta 2007 22,7 %. Znotraj te skupine odhodkov imajo največji delež izdatki za blago in storitve, sledijo jim plače in drugi izdatki, rezerve, prispevki delodajalcev za socialno varnost in plačila domačih obresti. Prva skupina v povprečju zavzema 16,1 % delež, druga 5,6 % delež, tretja 1,9 % delež, četrta 0,9 % delež in peta 0,2 % delež.

Zelo majhen delež celotnih odhodkov predstavljajo investicijski transferi. Njihovo gibanje je zavzemalo od 2,1 % do 4,5 % celotnih odhodkov.

Graf 6: Prikaz strukture odhodkov Občine Železniki po ekonomski klasifikaciji od leta 2003 do leta 2007 v %

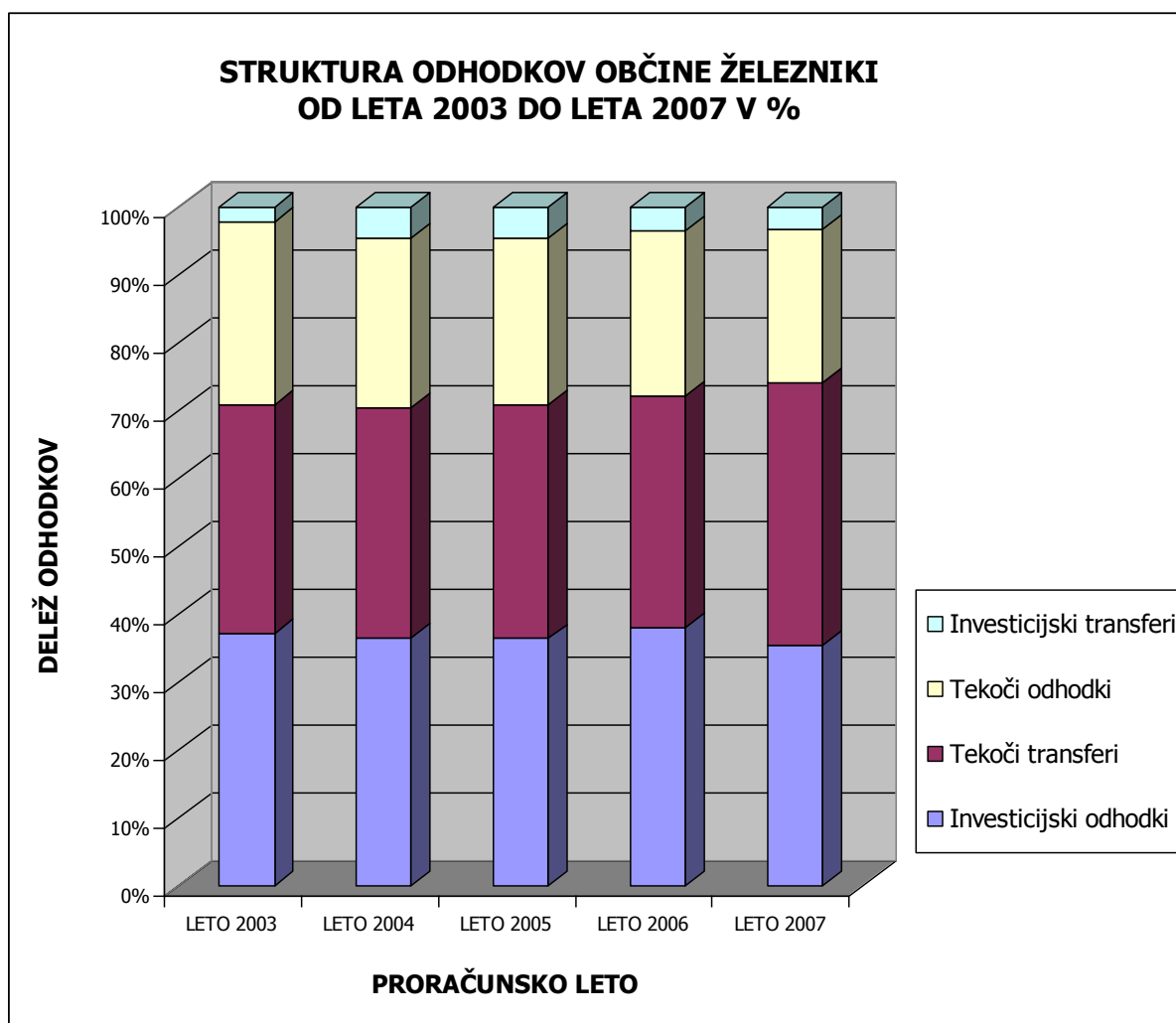

Tabela 9: Prikaz proračunskega presežka oz. primanjkljaja Občine Železniki od leta 2003 do leta 2007 v EUR

Proračunski presežek/ primanjkljaj	Leto 2003	Leto 2004	Leto 2005	Leto 2006	Leto 2007
	299.027	75.589	7.477	8.516	3.177.665

Vir: Odlok o zaključnem računu proračuna Občine Železniki od leta 2003 do leta 2007

Občina Železniki je imela v vseh petih letih proračunski presežek. Leta 2003 je leta znašal 299.027 evrov, v naslednjih treh letih se je nekoliko zmanjšal, leta 2007 pa je znašal kar 3.177.665 evrov.

Graf 7: Prikaz gibanja proračunskega presežka oz. primanjkljaja Občine Železniki od leta 2003 do leta 2007 v EUR

Tabela 10: Prikaz odhodkov Občine Železniki po funkcionalni klasifikaciji od leta 2003 do leta 2007 v EUR in izračun baznega indeksa s stalno osnovo v letu 2003

Odhodki	Leto 2003	Leto 2004	Leto 2005	Leto 2006	Leto 2007	I04/ 03	I05/ 03	I06/ 03	I07/ 03
1. Javna uprava	430.008	446.820	465.132	597.176	570.952	103,9	108,2	138,9	132,8
2. Obramba	9.089	5.275	7.860	5.868	5.882	58	86,5	64,6	64,7
3. Javni red in varnost	33.621	94.513	81.474	34.029	87.466	281,1	242,3	101,2	260,2
4. Gospodarske dejavnosti	920.598	1.125.822	1.145.620	1.381.057	1.335.393	122,3	124,4	150	145,1
5. Varstvo okolja	122.893	196.929	318.820	328.009	347.799	160,2	259,4	266,9	283
6. Stanovanjska dejavnost in prostorski razvoj	191.541	224.508	136.058	174.114	248.072	117,2	71	90,9	129,5
7. Zdravstvo	68.949	64.059	67.881	62.270	72.932	92,9	106	90,3	105,8
8. Rekreativna, kultura	470.881	261.659	340.821	297.445	296.010	55,6	72,4	63,2	62,9
9. Šolstvo	765.465	886.421	1.085.848	1.187.679	1.214.468	115,8	141,9	155,2	158,7
10. Socialna varnost	108.233	107.319	133.581	261.377	1.251.289	99,2	123,4	241,5	1156,1
Skupaj odhodki	3.121.278	3.413.325	3.783.095	4.329.024	5.430.263	109,4	121,2	138,7	174

Vir: Finančni kazalniki občin od leta 2003 do leta 2007

V tabeli 10 so prikazani odhodki Občine Železniki, ki so razvrščeni na deset področij. Leto 2003 je bazno leto.

Odhodki za javno upravo so se povečevali. V letu 2006 so se glede na bazno leto povečali za 38,9 %, v letu 2007 pa so se glede na predhodno leto zmanjšali za 6,1 odstotne točke.

Sredstva za obrambo ter za rekreacijo in kulturo so se v vseh štirih letih, glede na bazno leto, zmanjševala.

Sredstva namenjena za varstvo okolja in šolstvo so imela trend rasti. Odhodki za varstvo okolja so se glede na bazno leto v letu 2004 povečali za 60,2 %, v letu 2005 za 159,4 %, v letu 2006 za 166,9 % in v letu 2007 za 183 %. Odhodki za šolstvo pa so se glede na bazno leto v letu 2004 povečali za 15,8 %, v letu 2005 za 41,9 %, v letu 2006 za 55,2 % in v letu 2007 za 58,7 %.

Sredstva na področjih javnega reda in varnosti, gospodarske dejavnosti, stanovanjske dejavnosti in prostorskega razvoja, zdravstva in socialne varnosti so najprej naraščala, nato padala in spet narasla.

Celotni odhodki so imeli v obdobju od leta 2003 do leta 2007 trend rasti. Glede na bazno leto 2003 so se leta 2004 povečali za 9,4 %, leta 2005 za 21,2 %, leta 2006 za 38,7 % in leta 2007 za 74 %.

Graf 8: Prikaz gibanja odhodkov Občine Železniki po funkcionalni klasifikaciji od leta 2003 do leta 2007 v EUR

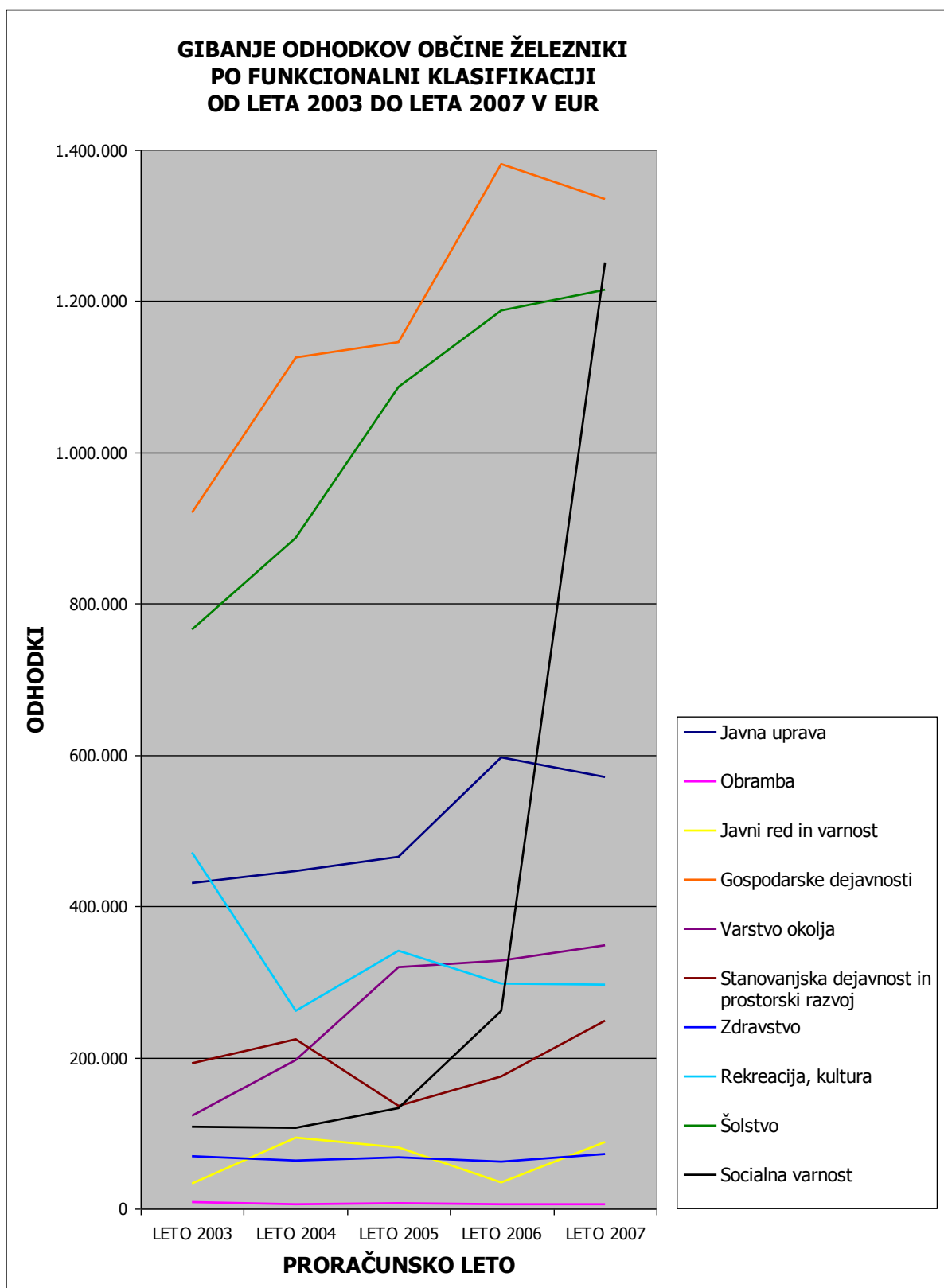

Tabela 11: Prikaz odhodkov Občine Železniki po funkcionalni klasifikaciji od leta 2003 do leta 2007 v EUR in izračun verižnih indeksov po posameznih letih

Odhodki	Leto 2003	Leto 2004	Leto 2005	Leto 2006	Leto 2007	V04	V05	V06	V07
1. Javna uprava	430.008	446.820	465.132	597.176	570.952	103,9	104,1	138,9	95,6
2. Obramba	9.089	5.275	7.860	5.868	5.882	58	149	74,7	100,2
3. Javni red in varnost	33.621	94.513	81.474	34.029	87.466	281,1	86,2	41,8	257
4. Gospodarske dejavnosti	920.598	1.125.822	1.145.620	1.381.057	1.335.393	122,3	101,8	120,6	96,7
5. Varstvo okolja	122.893	196.929	318.820	328.009	347.799	160,2	161,9	102,9	106
6. Stanovanjska dejavnost in prostorski razvoj	191.541	224.508	136.058	174.114	248.072	117,2	60,6	128	142,5
7. Zdravstvo	68.949	64.059	67.881	62.270	72.932	92,9	105	91,7	117,1
8. Rekreatija, kultura	470.881	261.659	340.821	297.445	296.010	55,6	130,3	87,3	99,5
9. Šolstvo	765.465	886.421	1.085.848	1.187.679	1.214.468	115,8	122,5	109,4	102,3
10. Socialna varnost	108.233	107.319	133.581	261.377	1.251.289	99,2	124,5	195,7	478,7
Skupaj odhodki	3.121.278	3.413.325	3.783.095	4.329.024	5.430.263	109,4	110,8	114,4	125,4

Vir: Finančni kazalniki občin od leta 2003 do leta 2007

Odhodki Občine Železniki so naraščali. Leta 2004 so se glede na leto 2003 povečali za 9,4 %, leta 2005 glede na leto 2004 za 10,8 %, leta 2006 glede na leto 2005 za 14,4 % in leta 2007 glede na leto 2006 za 25,4 %.

Tabela 12: Prikaz odhodkov Občine Železniki po funkcionalni klasifikaciji od leta 2003 do leta 2007 v EUR in izračun strukturnega deleža po posameznih letih v %

Odhodki	Leto 2003	Leto 2004	Leto 2005	Leto 2006	Leto 2007	Deleži v letu 2003	Deleži v letu 2004	Deleži v letu 2005	Deleži v letu 2006	Deleži v letu 2007
1. Javna uprava	430.008	446.820	465.132	597.176	570.952	13,8	13,1	12,3	13,8	10,5
2. Obramba	9.089	5.275	7.860	5.868	5.882	0,3	0,2	0,2	0,1	0,1
3. Javni red in varnost	33.621	94.513	81.474	34.029	87.466	1,1	2,8	2,2	0,8	1,6
4. Gospodarske dejavnosti	920.598	1.125.822	1.145.620	1.381.057	1.335.393	29,5	32,9	30,3	32	24,6
5. Varstvo okolja	122.893	196.929	318.820	328.009	347.799	3,9	5,8	8,4	7,6	6,4
6. Stanovanjska dejavnost in prostorski razvoj	191.541	224.508	136.058	174.114	248.072	6,1	6,6	3,6	4	4,6
7. Zdravstvo	68.949	64.059	67.881	62.270	72.932	2,2	1,9	1,8	1,4	1,3
8. Rekreativna, kultura	470.881	261.659	340.821	297.445	296.010	15,1	7,7	9	6,9	5,5
9. Šolstvo	765.465	886.421	1.085.848	1.187.679	1.214.468	24,5	25,9	28,7	27,4	22,4
10. Socialna varnost	108.233	107.319	133.581	261.377	1.251.289	3,5	3,1	3,5	6	23
Skupaj odhodki	3.121.278	3.413.325	3.783.095	4.329.024	5.430.263	100	100	100	100	100

Vir: Finančni kazalniki občin od leta 2003 do leta 2007

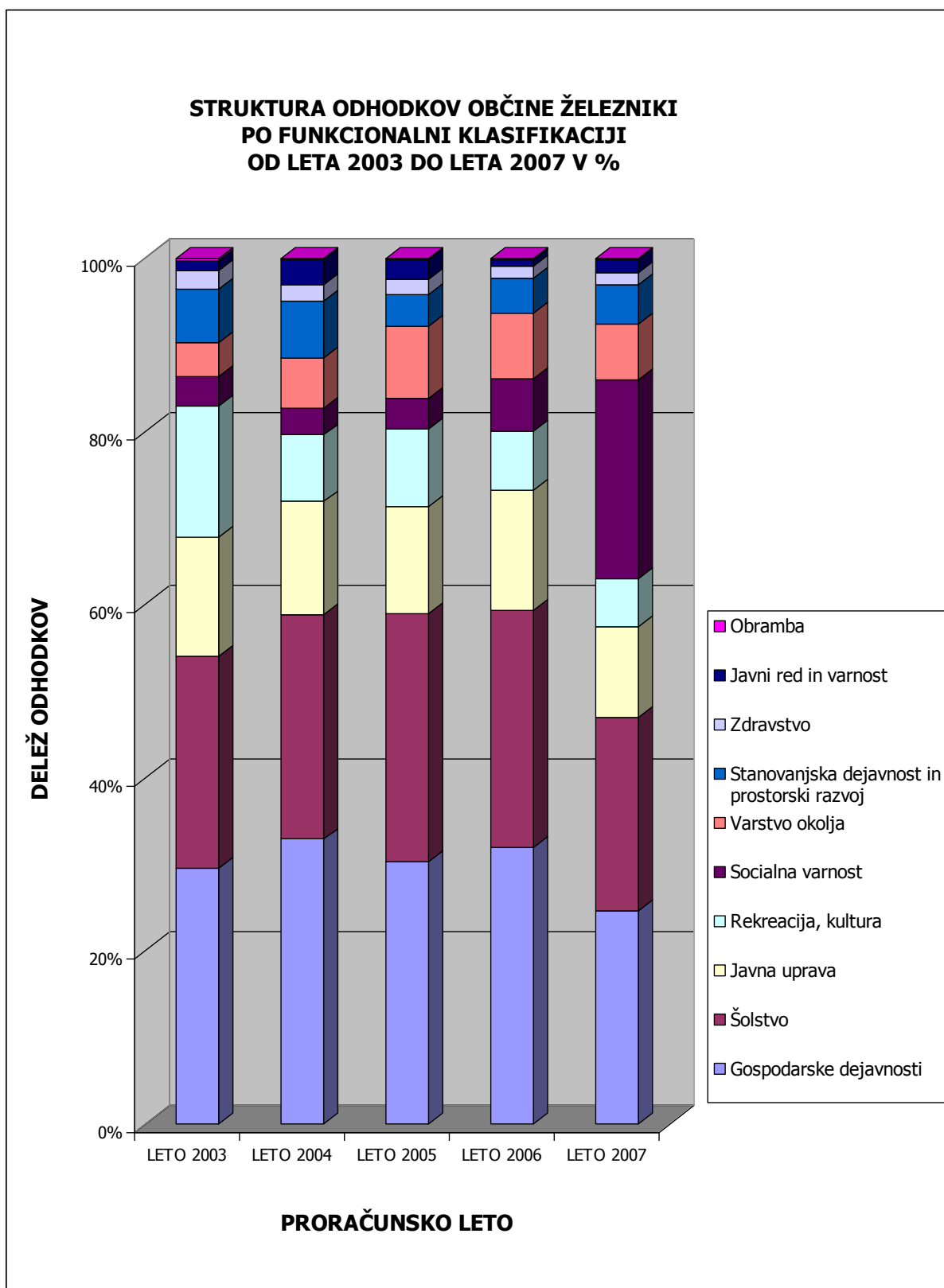
Iz tabele 12 je razvidno, da imajo med desetimi področji največji delež gospodarske dejavnosti, ki v povprečju na leto dosegajo 30 % vseh odhodkov. V letu 2003 je delež znašal 29,5 %, v letu 2004 32,9 %, v letu 2005 30,3 %, v letu 2006 32 % in v letu 2007 24,6 %.

Drugo področje, kateremu občina namenja približno četrtno vseh sredstev, je šolstvo. V letu 2003 je bil delež 24,5 %, v letu 2007 pa 22,4 %.

Tretji največji delež ima področje javne uprave. Leta 2003 je bil delež 13,8 %, leta 2007 pa 10,5 %. Sledi področje rekreacije in kulture, kjer je delež leta 2003 znašal 15,1 %, leta 2007 pa 5,5 %. Na petem mestu je področje socialne varnosti. Leta 2003 je bil delež 3,5 %, leta 2007 pa kar 23 %.

V drugo polovico odhodkov spada ostalih pet področij. Odhodki za varstvo okolja so v letu 2003 predstavljali 3,9 %, v letu 2004 5,8 % in v letu 2005 8,4 %. Leta 2006 in 2007 se je delež glede na leto 2005 nekoliko zmanjšal in tako znašal 7,6 % oz. 6,4 %. Delež odhodkov za stanovanjsko dejavnost in prostorski razvoj je sprva naraščal, nato padel in zopet narasel ter tako leta 2007 predstavljal 4,6 % delež. Tako področje javnega reda in varnosti kot področje zdravstva predstavljata v celotnem obravnavanem obdobju slaba 2 % celotnih odhodkov občine. Področje obrambe zavzema le majhen odstotek vseh odhodkov, ki pa z leti še pada.

Graf 9: Prikaz strukture odhodkov Občine Železniki po funkcionalni klasifikaciji od leta 2003 do leta 2007 v %

4.3.3 Analiza računa finančnih terjatev in naložb Občine Železniki

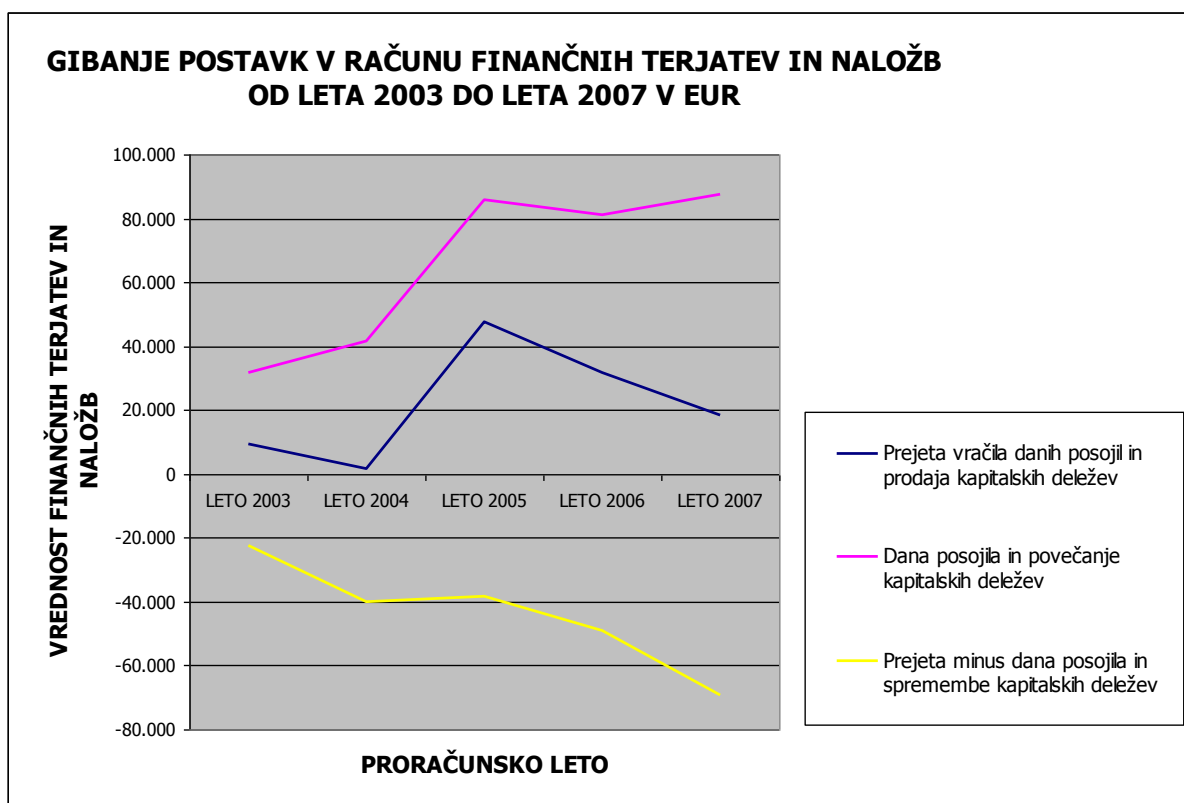
Tabela 13: Prikaz računa finančnih terjatev in naložb Občine Železniki od leta 2003 do leta 2007 v EUR

Račun finančnih terjatev in naložb	Leto 2003	Leto 2004	Leto 2005	Leto 2006	Leto 2007
Prejeta vračila danih posojil in prodaja kapitalskih deležev	9.411	1.651	47.745	31.774	18.268
Dana posojila in povečanje kapitalskih deležev	31.714	41.729	85.962	80.955	87.632
Prejeta minus dana posojila in spremembe kapitalskih deležev	-22.303	-40.078	-38.217	-49.181	-69.364

Vir: Odlok o zaključnem računu proračuna Občine Železniki od leta 2003 do leta 2007

Tabela 13 nam pove, da je bila v Občini Železniki od leta 2003 do leta 2007 razlika med prejetimi in danimi posojili negativna. Leta 2003 je bila razlika med prejetimi in danimi posojili -22.303 evrov, leta 2004 -40.078 evrov, leta 2005 -38.217 evrov, leta 2006 -49.181 evrov in leta 2007 -69.364 evrov. Leta 2004 se je glede na leto 2003 minus še povečal, in sicer za 79,7 %, leta 2005 se je glede na leto 2004 zmanjšal za 4,6 %, leta 2006 se je zopet povečal za 28,7 % glede na leto prej in leta 2007 za 41 % glede na leto 2006.

Graf 10: Prikaz gibanja postavk v računu finančnih terjatev in naložb Občine Železniki od leta 2003 do leta 2007 v EUR

4.3.4 Analiza računa financiranja Občine Železniki

Tabela 14: Prikaz računa financiranja Občine Železniki od leta 2003 do leta 2007 v EUR

Račun financiranja	Leto 2003	Leto 2004	Leto 2005	Leto 2006	Leto 2007
Zadolževanje			166.917		
Odplačila domačega dolga	65.803	69.150	154.450	177.445	153.894
Neto zadolževanje			12.467	-177.445	-153.894
Sprememba stanja sredstev na računu	-198.185	-335.114	-321.155	-352.896	-304.439
Stanje sredstev na računih preteklega leta	198.185	335.114	321.155	352.896	304.439

Vir: Odlok o zaključnem računu proračuna Občine Železniki od leta 2003 do leta 2007

Iz računa financiranja je razvidno, da se je Občina Železniki v letu 2005 zadolžila za 166.917 evrov, zaradi najema dolgoročnega kredita za financiranje investicije v podružnično šolo v Selcih. Občina je kredit najela za obdobje desetih let.

Leta 2002 je občina najela dolgoročni kredit v višini 271.240 evrov za športno dvorano v Železnikih. Znesek odplačila kredita za izgradnjo športne dvorane je leta 2003 znašal 65.803 evrov, leta 2004 69.150 evrov, leta 2005 60.733 evrov in leta 2006 57.795 evrov. Dokončno je občina kredit odplačala v januarju leta 2008.

Leta 2005 je občina odplačala še kredit Elektru Gorenjska v vrednosti 93.717 evrov.

Leta 2006 je odplačala polovico kredita Telekomu, v vrednosti 109.635 evrov, znesek odplačila kredita za adaptacijo podružnične šole Selca pa je znašal 10.015 evrov.

V letu 2007 je Telekomu odplačala še drugo polovico kredita, v vrednosti 109.634 evrov, ostalo pa je namenila odplačilu kredita za adaptacijo podružnične šole v Selcih.

4.4 USPEŠNOST POSLOVANJA OBČINE ŽELEZNIKI TER PRIMERJAVA STRUKTURE PRIHODKOV IN ODHODKOV S POVPREČJEM SLOVENSКИH OBČIN ZA LETO 2008

Hiter vpogled v poslovanje Občine Železniki v obravnavanih petih letih kaže, da je le ta poslovala uspešno, saj je v vseh letih realizirala proračunski presežek, kar pomeni, da so bili prihodki v proučevanem obdobju večji od odhodkov.

Tabela 15: Primerjava prihodkov in odhodkov v letu 2008 med Občino Železniki in povprečjem slovenskih občin

	Občina Železniki (v EUR)	Delež (v %)	Povprečje občin (v EUR)	Delež (v %)	210 občin skupaj (v EUR)
Prihodki					
1. Davčni prihodki	4.211.944	47,2	5.764.189	64,6	1.210.479.737
2. Nedavčni prihodki	508.002	5,7	1.467.304	16,5	308.133.784
3. Kapitalski prihodki	114.805	1,3	503.596	5,6	105.755.161
4. Prejete donacije	437.832	4,9	20.933	0,2	4.395.944
5. Transferni prihodki	3.655.948	40,9	1.163.344	13,1	244.302.331
Prihodki skupaj	8.928.531	100,0	8.919.366	100,0	1.873.066.957
Odhodki					
1. Tekoči odhodki	1.502.122	11,7	2.113.840	21,7	443.906.418
2. Tekoči transferi	1.667.794	13,0	3.221.540	33,0	676.523.312
3. Investicijski odhodki	8.128.033	63,1	3.546.426	36,4	744.749.439
4. Investicijski transferi	1.575.404	12,2	870.323	8,9	182.767.805
Odhodki skupaj	12.873.353	100,0	9.752.128	100,0	2.047.946.974
Proračunski presežek ali primanjkljaj	-3.944.822		-832.762		-174.880.017

Vir: Proračun Občine Železniki za leto 2008, Bilten javnih financ 2008

V letu 2008 delež davčnih prihodkov v Občini Železniki doseže 47,2 %, za slovensko povprečje pa le-ta znaša 64,6 %. Poleg davkov na premoženje, domačih davkov na blago in storitve ter drugih davkov, je glavni davek v skupini davčnih prihodkov dohodnina (davki na dohodek). To pa pomeni, da Občina nima visokega deleža ljudi z nadpovprečno visokimi plačami oz. nima visokega števila zaposlenih ljudi (glej podpoglavje 2.7).

Tudi delež nedavčnih prihodkov v Občini Železniki je nižji od povprečja slovenskih občin. Delež za Občino Železniki znaša 5,7 %, za povprečje slovenskih občin pa 16,5 %.

Pri kapitalskih prihodkih za Občino Železniki delež le-teh znaša 1,3 %, za povprečje slovenskih občin pa 5,6 %, kar pomeni, da je Občina Železniki od kapitalskih prihodkov (kamor spadajo prihodki od prodaje zgradb in prostorov, prevoznih sredstev, opreme, drugih osnovnih sredstev, blagovnih rezerv, kmetijskih zemljišč in nematerialnega premoženja) iztržila precej manj kot slovenske občine v povprečju.

Delež prejetih donacij v Občini Železniki je precej visok in sicer 4,9 % v primerjavi s povprečjem slovenskih občin, kjer ta znaša le 0,2 %. Gre za namenske neodplačane prihodke, ki jih za določen namen prispeva domača ali tuja fizična ali pravna oseba. Občina Železniki je v letu 2008 donacije prejela iz domačih virov.

Velika razlika je tudi pri deležih transfernih prihodkov. Medtem ko ti za povprečje slovenskih občin znašajo 13,1 %, se pri občini Železniki povzpnejo na kar 40,9 %. Bolj kot so občine nerazvite, več dobijo v svoj proračun državnih sredstev preko finančne izravnave.

Delež tekočih odhodkov v letu 2008 v Občini Železniki znaša 11,7 % in je nižji od povprečja slovenskih občin (21,7 %). Največjo skupino tekočih odhodkov predstavljajo plače in drugi izdatki zaposlenim.

Delež investicijskih odhodkov v Občini Železniki, ki znaša kar 63,1 %, pa je znatno višji od deleža investicijskih odhodkov v povprečju slovenskih občin, ki znaša 36,4 %. Sem spadajo nakupi zgradb in prostorov, nakupi prevoznih sredstev, nakupi opreme, nakupi drugih osnovnih sredstev, novogradnje, rekonstrukcije in adaptacije, investicijsko vzdrževanje in obnove, nakupi zemljišč in naravnih bogastev, nakupi nematerialnega premoženja in študije o izvedljivosti projekta. Več sredstev kot občina nameni za razne investicije, več novih finančnih sredstev bodo le-te v prihodnjih letih prinašale nazaj v proračun.

Tabela 16: Primerjava Občine Železniki in slovenskega povprečja občin glede na funkcionalno klasifikacijo javnofinančnih izdatkov v letu 2008

Področje	Občina Železniki (v EUR)	Delež (v %)	Proračuni vseh občin (v EUR)	Delež (v %)
1. Javna uprava	605.707	6,9	414.399.924	19,9
2. Obramba	6.872	0,1	3.864.868	0,2
3. Javni red in varnost	105.925	1,2	41.145.516	2,0
4. Gospodarske dejavnosti	1.526.392	17,5	458.001.420	22,0
5. Varstvo okolja	1.160.956	13,3	167.963.651	8,1
6. Stanovanjska dejavnost in prostorski razvoj	672.268	7,7	174.935.759	8,4
7. Zdravstvo	303.503	3,5	26.101.409	1,3
8. Rekreatija, kultura	383.532	4,4	230.396.460	11,1
9. Šolstvo	1.461.248	16,7	473.609.892	22,8
10. Socialna varnost	2.501.728	28,7	87.683.694	4,2
Skupaj	8.728.131	100,0	2.078.102.593	100,0

Vir: Proračun Občine Železniki za leto 2008, Bilten javnih financ 2008

Pri primerjavi odhodkov po funkcionalni klasifikaciji javnofinančnih izdatkov med Občino Železniki in povprečjem slovenskih občin v letu 2008 so bile najbolj očitne naslednje razlike:

- Občina Železniki je namenila za pokrivanje stroškov delovanja javne uprave manj sredstev kot slovenske občine v povprečju, kar je zelo dobro;
- za področja gospodarske dejavnosti, rekreacije in kulture ter šolstva je Občina Železniki prav tako namenila manj denarja kot ostale občine, ta delež bi seveda lahko bil večji;
- za področji varstva okolja in zdravstva je Občina Železniki namenila več denarja kot ostale občine, kar je zelo vzpodbudno (Občina Železniki ima namreč odlično urejeno ločeno zbiranje odpadkov, prav tako pa je odlično urejen tudi zbirni center za odpadke na Studenem);
- za področje socialne varnosti je občina prav tako namenila več denarja (kar 28,7 %) kot slovenske občine v povprečju, kar pomeni, da je v Občini Železniki več občanov, ki so upravičeni do socialnih pomoči, kot v povprečju v ostalih občinah.

Na ostalih področjih (obramba, javni red in varnost ter stanovanjska dejavnost in prostorski razvoj) ni bilo večjih razlik.

5 RAZVOJNA VIZIJA OBČINE ŽELEZNIKI IN NJENA VLOGA V REGIJI

5.1 VLOGA OBČINE ŽELEZNIKI V GORENJSKI REGIJI

Gorenjska regija je ena od dvanajstih statističnih regij Slovenije (glej sliko 7). Regija zajema občine: Bled, Bohinj, Cerklje na Gorenjskem, Gorenja vas-Poljane, Gorje, Jesenice, Jezersko, Kranj, Kranjska Gora, Naklo, Preddvor, Radovljica, Šenčur, Škofja Loka, Tržič, Železniki, Žiri in Žirovnica (glej sliko 2).

Slika 7: Statistične regije v Republiki Sloveniji

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Občina Železniki je, tako kot vse ostale gorenjske občine, vključena v regionalni razvojni program Gorenjske, ki jasno opredeljuje vizijo razvoja Gorenjske, da postane dinamična evropska regija, ki bo konkurenčna kot regija v slovenskem, prekomejnem in mednarodnem prostoru. Namen regionalnega razvojnega programa je razvoj infrastrukture, razvoj gospodarstva, vključno s turizmom, razvoj človeških virov in novih delovnih mest, razvoj kmetijstva, gozdarstva in podeželja, varovanje okolja ter krepitev identitete regije. Vsaka občina si torej v okviru celotne regije prizadeva uresničevati naslednje strateške cilje:

- urejanje prometne in tehnološke infrastrukture ter javnega prometa,
- razvoj malih in srednjih podjetij ter podjetništva,
- razvoj turističnih območij,
- razvoj dopolnilnih dejavnosti in novih delovnih mest na podeželju,
- razvoj živilsko-predelovalnih obratov,
- razvoj inovativnega okolja (tehnološki parki in centri),

- razvoj srednješolske, višješolske in visokošolske mreže ter usklajevanje potreb na regijskem trgu dela (regijsko študijsko središče Kranj),
- regionalni prostorski razvoj in celovit razvoj mest,
- ohranjanje naravne in kulturne dediščine,
- zaščita okolja,
- krepitev identitete regije,
- promocija znanja in vseživljenjskega učenja,
- celovito ravnanje z odpadki in zmanjševanje količin neprečiščenih odpadnih voda,
- izboljšanje kakovosti vodooskrbe ter v okviru tega racionalno delovanje in povezovanje javnih komunalnih podjetij,
- pospeševanje konkurenčnosti gospodarstva in povezovanje podjetij,
- povečanje dostopnosti do sodobne informacijske in telekomunikacijske tehnologije ter e-opismenjevanja,
- spodbujanje nastajanja novih zaposlitvenih programov na območjih v prestrukturiranju,
- uvajanje novih tehnologij in znanja za uspešnost Gorenjske regije v 21. stoletju.

5.2 RAZVOJNI PROGRAMI PODEŽELJA ZA OBMOČJE OBČIN GORENJA VAS-POLJANE , ŠKOFJA LOKA, ŽELEZNIKI IN ŽIRI ZA OBDOBJE 2007–2013 Z UKREPI

Za uresničevanje zastavljenih ciljev so občine oblikovale naslednje razvojne programe z ukrepi:

PROGRAM 1

Krepitev podpornega okolja za razvoj novih delovnih mest in dejavnosti na podlagi razvoja lokalnih potencialov.

Ukrepi:

- zagotavljanje informacijske in svetovalne pomoči interesentom,
- spodbujanje vseživljenjskega učenja za potrebe razvoja novih delovnih mest,
- zagotavljanje finančne podpore interesentom pri realizaciji investicij.

PROGRAM 2

Spodbujanje naravi prijaznega kmetovanja.

Ukrepi:

- spodbujanje vlaganja v osnovno kmetijsko proizvodnjo,
- zagotavljanje tekočega usposabljanja za kmetovalce,
- ohranjanje in spodbujanje sonaravnega kmetovanja,
- spodbujanje ekološkega kmetovanja,
- spodbujanje reje drobnice,
- spodbujanje razvoja čebelarstva,
- razvoj zemljiške politike na subregionalnem in lokalnem nivoju.

PROGRAM 3

Nadgradnja skupne infrastrukture za razvoj in trženje produktov višje kakovosti.

Ukrepi:

- vzdrževanje in razvoj produktov pod blagovnama znamkama Babica Jerca in Dedek Jaka – Naravni izdelki iz škofjeloških hribov,
- spodbujanje proizvajalcev za registracijo produktov v okviru shem kakovosti,
- postavitve novih in razvoj obstoječih predelovalnih enot in servisov,
- postavitve skupnih tržnih poti in tržnih mest,
- skupna promocija za produkte višje kakovosti.

PROGRAM 4

Širjenje turistične ponudbe.

Ukrepi:

- nadgradnja obstoječih in razvoj novih integralnih turističnih produktov,
- razvoj turistične infrastrukture,
- promocija in trženje turistične ponudbe.

PROGRAM 5

Izboljšanje infrastrukturnih pogojev za delo in bivanje na podeželju.

Ukrepi:

- urejanje cestnega omrežja,
- urejanje oskrbe s pitno in požarno vodo,
- urejanje gozdne infrastrukture,
- postavitve servisov za občane.

PROGRAM 6

Ohranitev naravnega okolja.

Ukrepi:

- zagotavljanje varnejšega ravnanja s komunalnimi odpadki,
- izgradnja kanalizacijskega omrežja in čistilnih naprav,
- izraba alternativnih virov energije,
- določitev varovalnih območij.

PROGRAM 7

Spodbujanje obnove in oživitev vaških jeder ter dediščine podeželja.

Ukrepi:

- spodbujanje obnove vaških jeder in objektov,
- spodbujanje ohranjanja druge dediščine podeželja.

5.3 ANALIZA PREDNOSTI, SLABOSTI, PRILOŽNOSTI IN NEVARNOSTI (SWOT ANALIZA) OBMOČJA

Gre za analizo stanja, s katero opredelimo ključne prednosti in slabosti ter priložnosti in ovire oz. nevarnosti, ki jih moramo poznati, če želimo uresničiti zastavljeni cilj.

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> – kakovosten življenjski prostor – ugodna geografska lega – pestra, neokrnjena krajina – ohranjena tradicionalna znanja – bogata naravna, kulturna in zgodovinska dediščina – z uresničevanjem razvojnih programov podeželja izpeljani in zastavljeni nekateri dobri projekti – usklajeno podporno okolje – motivirani proizvajalci – kakovostni produkti podeželja – zasnovana infrastruktura za trženje produktov s podeželja – precej dobra gospodarska in družbena infrastruktura – pripravljenost ljudi za sodelovanje in povezovanje – bogata društvena dejavnost 	<ul style="list-style-type: none"> – nizka izobrazbena struktura in pomanjkanje specifičnih znanj – pomanjkanje kapitala za investicije – odsotnost podjetniške miselnosti – pomanjkanje prenočitvenih kapacitet – velik delež majhnih samooskrbnih kmetij
PRILOŽNOSTI	OVIRE/NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> – v nadaljnjem razvoju kakovostnih produktov podeželja – v nadaljnjem razvoju turistične ponudbe – v razvoju socialnih storitev – v razvoju servisnih storitev – v uporabi alternativnih virov energije – v sonaravnem in ekološkem kmetovanju – v nadaljnji širitvi tržnih poti za produkte podeželja – v povezovanju z drugimi regijami (tudi izven Slovenije) 	<ul style="list-style-type: none"> – nedorečena in neprilagojena zakonodaja – pogosto spreminjanje zakonodaje na različnih področjih – premalo ugodnih sredstev za investicije (razpisi niso prilagojeni malim proizvajalcem in interesnim združenjem) – predpisi in standardi niso prilagojeni malim proizvajalcem – premalo sredstev za razvoj (projekti)

6 ZAKLJUČEK

Glavni instrument vsake občine je občinski proračun. Proračun občine sestavljajo skupna bilanca prihodkov in odhodkov, račun finančnih terjatev in naložb ter račun financiranja.

V bilanci prihodkov Občine Železniki za obdobje petih let so imeli celotni prihodki trend rasti. Največji delež med prihodki, iz katerih se občina financira, imajo davčni prihodki, znotraj katerih zavzemajo največji delež davki na dohodek in dobiček. Sledijo jim transferni prihodki, ki so v tem obdobju v povprečju imeli tretjinski delež.

V bilanci odhodkov Občine Železniki za obdobje petih let so imeli tudi celotni odhodki trend rasti. Tekoči del bilance odhodkov (tekoči odhodki in tekoči transferi) ima v vseh letih večinski delež (60 %), investicijski del (investicijski odhodki in investicijski transferi) pa 40 % delež.

Največji delež med odhodki predstavljajo investicijski odhodki. V strukturi odhodkov ima največji delež področje gospodarske dejavnosti, ki mu sledijo področja šolstva, javne uprave ter rekreacije in kulture.

Razlika med prejetimi in danimi posojili v računu finančnih terjatev in naložb Občine Železniki je bila negativna, račun financiranja Občine Železniki pa kaže, da se je Občina v tem petletnem obdobju zadolževala ter za koliko.

Od leta 2004 do leta 2007 je Občina Železniki, glede na obseg načrta razvojnih programov za omenjeno obdobje, uresničila naslednje projekte:

1. Prenova regionalnih cest:
 - Češnjica,
 - Selca,
 - Trnje.
2. Obnova muzeja v Železnikih
3. Prenova lokalnih cest
4. Napeljava kanalizacije:
 - Selca–Dolenja vas,
 - Železniki.
5. Izgradnja čistilne naprave Dolenja vas
6. Obnova strehe in ureditev podstrešja v podružnični šoli Selca
7. Zamenjava športnega poda v osnovni šoli Železniki

Država in lokalna samouprava obstajata zaradi ljudi. Ker pa obe v prvi vrsti služita zadovoljevanju potreb ljudi, bi morali, tako ena kot druga, imeti več posluha za ljudi in njihove probleme.

LITERATURA

SAMOSTOJNE PUBLIKACIJE:

1. BUGARIČ, Bojan, RIBIČIČ, Ciril, PODOBNIK, Janez. Regionalizem v Sloveniji. Časopisni zavod Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana, 1998.
2. ČOK, Mitja, PREVOLNIK, Valentina, STANOVNIK, Tine. Javne finance v Sloveniji. Ekonomska fakulteta, Ljubljana, 2002.
3. ČUFAR, Andrej. Selška dolina: svet pod Ratitovcem. Občina Železniki, Železniki, 1997.
4. GRAFENAUER, Božo. Lokalna samouprava na Slovenskem (teritorialno organizacijske strukture). Pravna fakulteta, Maribor, 2000.
5. KOCJANČIČ, Rudi, RIBIČIČ, Ciril, GRAD, Franc in KAUČIČ, Igor. Ustavno pravo Slovenije. Visoka upravna šola, Ljubljana, 1998.
6. KRANJEC, Marko. Davki in proračun. Fakulteta za upravo, Ljubljana, 2003.
7. MALAČIČ, Janez. Demografija. Ekonomska fakulteta, Ljubljana, 1993.
8. PERNEK, Franc. Finančno pravo in javne finance. Splošni del. Pravna fakulteta, Maribor, 1999.
9. PERNEK, Franc. Finančno pravo in javne finance. Posebni del. Pravna fakulteta, Maribor, 1999.
10. PINTERIČ, Uroš. Administrativna usposobljenost slovenskih občinskih uprav. Fakulteta za družbene vede, Ljubljana, 2004.
11. PLANINA, France. Selška dolina v preteklosti in sedanosti. Muzejsko društvo v Škofji Loki, pododbor Železniki, 1973.
12. SETNIKAR-CANKAR, Stanka. Ekonomika javnega sektorja in proračunsko financiranje. Fakulteta za upravo, Ljubljana, 2005.
13. STANOVNIK, Tine. Javne finance. Ekonomska fakulteta, Ljubljana, 2002.
14. ŠMIDOVNIK, Janez. Lokalna samouprava. Cankarjeva založba, Ljubljana, 1995.
15. VIRANT, Grega. Pravna ureditev javne uprave. Visoka upravna šola, Ljubljana, 2002.
16. VLAJ, Stane. Lokalna samouprava. Občine in pokrajine. Fakulteta za družbene vede, Ljubljana, 1998.
17. VLAJ, Stane. Lokalna samouprava s poudarkom na načelu subsidiarnosti. Visoka upravna šola, Ljubljana, 2001.
18. VLAJ, Stane. Vodnik po slovenski lokalni samoupravi. Inštitut za lokalno samoupravo pri Visoki upravni šoli, Ljubljana, 2001.
19. VLAJ, Stane. Lokalna samouprava. Teorija in praksa. Fakulteta za upravo, Ljubljana, 2004 ponatis.
20. ŽIBERT, Franc. Teorija javnih financ. Časopisni zavod Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana, 1993.

VIRI

ZAKONI:

1. Zakon o financiranju občin. Ur. list RS, št. 123/06, 101/07 in 57/08.
2. Zakon o javnih financah. Ur. list RS, št. 79/99, 124/00, 79/01, 30/02, 56/02, 127/06, 14/07, 109/08 in 49/09.
3. Zakon o lokalni samoupravi. Ur. list RS, št. 100/05.
4. Zakon o postopku za ustanovitev občin ter za določitev njihovih območij. Ur. list RS, št. 44/96, 28/01 in 72/05.
5. Zakon o ratifikaciji Evropske listine lokalne samouprave. Ur. list RS, št. 15/96.
6. Zakon o ustanovitvi občin ter o določitvi njihovih območij. Ur. list RS, št. 108/06.

VIRI Z INTERNETA:

1. Finančni kazalniki občin. URL=[«http://www.fu.uni-lj.si/SIB/»](http://www.fu.uni-lj.si/SIB/) in URL=[«http://www.fu.uni-lj.si/kazalniki/»](http://www.fu.uni-lj.si/kazalniki/).
2. Občina Železniki. URL=[«http://www.zelezniki.si/obcina/»](http://www.zelezniki.si/obcina/).
3. Razvojna agencija Sora. URL=[«http://www.ra-sora.si/»](http://www.ra-sora.si/).
4. Regionalna razvojna agencija Gorenjske. URL=[«http://www.bsc-kranj.si/»](http://www.bsc-kranj.si/).

OSTALI (ANONIMNI) VIRI:

1. (SL, 2002) Statistični letopis 2002. Statistični urad Republike Slovenije, Ljubljana.
2. (SL, 2008) Statistični letopis 2008. Statistični urad Republike Slovenije, Ljubljana.
3. (URS, 2002) Ustava Republike Slovenije. Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana.

SEZNAM GRAFOV

Graf 1: Prihodki Občine Železniki	29
Graf 2: Odhodki Občine Železniki.....	30
Graf 3: Prikaz gibanja prihodkov Občine Železniki po skupinah od leta 2003 do leta 2007 v EUR.....	37
Graf 4: Prikaz strukture prihodkov Občine Železniki po ekonomski klasifikaciji od leta 2003 do leta 2007 v %	41
Graf 5: Prikaz gibanja odhodkov Občine Železniki po skupinah od leta 2003 do leta 2007 v EUR.....	44
Graf 6: Prikaz strukture odhodkov Občine Železniki po ekonomski klasifikaciji od leta 2003 do leta 2007 v %	48
Graf 7: Prikaz gibanja proračunskega presežka oz. primanjkljaja Občine Železniki od leta 2003 do leta 2007 v EUR.....	49
Graf 8: Prikaz gibanja odhodkov Občine Železniki po funkcionalni klasifikaciji od leta 2003 do leta 2007 v EUR	51
Graf 9: Prikaz strukture odhodkov Občine Železniki po funkcionalni klasifikaciji od leta 2003 do leta 2007 v %	54
Graf 10: Prikaz gibanja postavk v računu finančnih terjatev in naložb Občine Železniki od leta 2003 do leta 2007 v EUR	55

SEZNAM SLIK

Slika 1: Občine v Republiki Sloveniji.....	3
Slika 2: Lega Občine Železniki v statistični regiji Gorenjska.....	15
Slika 3: Naselja šestih krajevnih skupnosti v Občini Železniki	18
Slika 4: Plavž v Železnikih	20
Slika 5: Čipka	21
Slika 6: Dražgoški kruhek.....	21
Slika 7: Statistične regije v Republiki Sloveniji	60

SEZNAM TABEL

Tabela 1: Prihodki Občine Železniki za proračunsko leto 2008 v EUR	28
Tabela 2: Odhodki Občine Železniki za proračunsko leto 2008 v EUR	29
Tabela 3: Prikaz prihodkov Občine Železniki po ekonomski klasifikaciji od leta 2003 do leta 2007 v EUR in izračun indeksov s stalno osnovo z baznim letom 2003	35
Tabela 4: Prikaz prihodkov Občine Železniki po ekonomski klasifikaciji od leta 2003 do leta 2007 v EUR in izračun verižnih indeksov po posameznih letih	38
Tabela 5: Prikaz prihodkov Občine Železniki po ekonomski klasifikaciji od leta 2003 do leta 2007 v EUR in izračun strukturnega deleža po posameznih letih v %	39
Tabela 6: Prikaz odhodkov Občine Železniki po ekonomski klasifikaciji od leta 2003 do leta 2007 v EUR in izračun indeksov s stalno osnovo z baznim letom 2003	42
Tabela 7: Prikaz odhodkov Občine Železniki po ekonomski klasifikaciji od leta 2003 do leta 2007 v EUR in izračun verižnih indeksov po posameznih letih	45
Tabela 8: Prikaz odhodkov Občine Železniki po ekonomski klasifikaciji od leta 2003 do leta 2007 v EUR in izračun strukturnega deleža po posameznih letih v %	46
Tabela 9: Prikaz proračunskega presežka oz. primanjkljaja Občine Železniki od leta 2003 do leta 2007 v EUR	49
Tabela 10: Prikaz odhodkov Občine Železniki po funkcionalni klasifikaciji od leta 2003 do leta 2007 v EUR in izračun baznega indeksa s stalno osnovo v letu 2003	50
Tabela 11: Prikaz odhodkov Občine Železniki po funkcionalni klasifikaciji od leta 2003 do leta 2007 v EUR in izračun verižnih indeksov po posameznih letih	52
Tabela 12: Prikaz odhodkov Občine Železniki po funkcionalni klasifikaciji od leta 2003 do leta 2007 v EUR in izračun strukturnega deleža po posameznih letih v %	53
Tabela 13: Prikaz računa finančnih terjatev in naložb Občine Železniki od leta 2003 do leta 2007 v EUR	55
Tabela 14: Prikaz računa financiranja Občine Železniki od leta 2003 do leta 2007 v EUR	56
Tabela 15: Primerjava prihodkov in odhodkov v letu 2008 med Občino Železniki in povprečjem slovenskih občin	57
Tabela 16: Primerjava Občine Železniki in slovenskega povprečja občin glede na funkcionalno klasifikacijo javnofinančnih izdatkov v letu 2008	59

SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC IN OKRAJŠAV

d.d.	Delniška družba
DZ	Državni zbor
EU	Evropska Unija
EUR	evro
idr.	in drugi, -o
ipd.	in podobno
itd.	in tako dalje
KS	Krajevna skupnost
MELLS	Mednarodna evropska listina lokalne samouprave
MF	Ministrstvo za finance
npr.	na primer
oz.	oziroma
RS	Republika Slovenija
SL	Statistični letopis
str.	stran
št.	številka
t. i.	tako imenovan
tj.	to je
ur.	uraden
URS	Ustava Republike Slovenije
ZFO	Zakon o financiranju občin
ZJF	Zakon o javnih financah
ZLS	Zakon o lokalni samoupravi
ZPUODO	Zakon o postopku za ustanovitev občin ter za določitev njihovih območij
ZUODNO	Zakon o ustanovitvi občin ter o določitvi njihovih območij

SEZNAM SLOVENSКИH PREVODOV TUJIH IZRAZOV

et al	in ostali
vacatio legis	vakacijski rok

IZJAVA O AVTORSTVU IN NAVEDBA LEKTORJA

Študentka URŠKA BOGATAJ izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom prof. dr. MARKA HOČEVARJA in dovolim objavo diplomskega dela na internetu.

Lektor-ica diplomskega dela: uni. dipl. lit. komp. Andreja Perić Jezernik